

Gmina Góra

opracowanie ekofizjograficzne

Gmina Góra

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE PODSTAWOWE

Opracowanie:
Maria Dobroń

Leszno, wrzesień 2004 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. STAN ORAZ FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	5
1. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	5
1.1. Położenie	5
1.2. Rzeźba terenu	5
1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne	6
1.4. Warunki wodne	8
1.4.1. Wody powierzchniowe	8
1.4.2. Stan czystości wód powierzchniowych	9
1.4.3. Wody podziemne	9
1.5. Klimat	11
1.5.1. Ogólna charakterystyka	11
1.5.2. Warunki klimatu lokalnego	12
1.6. Warunki glebowe	12
1.7. Szata roślinna	16
1.7.1. Ekosystemy leśne i zaroślowe	16
1.7.2. Ekosystemy nieleśne	17
1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione	18
1.8.1. Pomniki przyrody	18
1.8.2. Użytki ekologiczne	19
1.8.3. Obszar chronionego krajobrazu	19
1.8.4. Grunty rolne	20
1.8.5. Grunty leśne	20
1.8.6. Środowisko wodne	20
1.8.7. Cenne fragmenty przyrody proponowane do objęcia ochroną prawną	21
1.8.8. Środowisko kulturowe	25
2. PRZYRODNICZE POWIĄZANIA GMINY Z OTOCZENIEM	26
2.1. Powiązania hydrograficzne i hydrogeologiczne	26
2.2. Położenie gminy na tle Krajowej Sieci Ekologicznej	27
3. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	28
3.1. Gospodarka wodno – ściekowa	29
3.2. Odpady	29
3.3. Zanieczyszczenia obszarowe	30
3.4. Liniowe źródła zanieczyszczeń	30
3.5. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, hałas	31
3.6. Zagrożenie powodziowe	31
II. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA	34
1. ELEMENTY KSZTAŁTUJĄCE SYSTEM PRZYRODNICZY	34
2. OCENA PRZYDATNOŚCI TERENÓW DLA PRODUKCJI ROLNICZEJ	36
2.1. Rejony korzystne dla rozwoju produkcji rolniczej	36
2.2. Rejony mało korzystne dla rozwoju produkcji rolniczej	36
3. FUNKCJA REKREACYJNA	37
4. OSADNICTWO	38
5. LOKALIZACJA OBIEKTÓW MOGĄCYCH POGORSZYĆ STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO	39
6. OBSZARY, DLA KTÓRYCH USTALONO LUB PLANUJE SIĘ USTALIĆ SZCZEGÓLNE ZASADY ZAGOSPODAROWANIA	41
6.1. Przyrodnicze obszary i obiekty chronione	41
6.1.1. Pomniki przyrody	41
6.1.2. Obszary chronionego krajobrazu	42
6.1.3. Użytki ekologiczne	43
6.1.4. Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000	44
6.2. Strefy ochronne ujęć wód podziemnych	45
6.3. Ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami związkami azotu ze źródeł rolniczych	46
6.4. Strefa ograniczonego użytkowania wzdłuż gazociągów	48
6.5. Tereny zalewowe	48
6.6. Ochrona walorów kulturowych	49
PODSUMOWANIE	50
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	52
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	54

WSTĘP

Podstawowym celem każdej gminy jest osiągnięcie stabilnego rozwoju, w którym byłoby zapewnione zaspokojenie bieżących potrzeb mieszkańców, warunki umożliwiające wzrost poziomu życia, oraz zaspokojenie przyszłych potrzeb następnych pokoleń. W bardziej szczegółowym ujęciu cel ten oznacza:

- racjonalną gospodarkę przestrzeni, wodą, surowcami, energią,
- podejmowanie i promowanie proekologicznych kierunków rozwojowych,
- zapewnienie określonej jakości powietrza, wód, zieleni, powierzchni ziemi,
- zachowanie wartości przyrodniczych poprzez przestrzenne formy ochrony oraz gatunkową ochronę roślin i zwierząt.

Cel ten osiągnąć można poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej w ramach, której przeznaczanie terenów dla określonych działalności oraz zasady ich zagospodarowania oparte będą na zasadach rozwoju zrównoważonego (ekorozwoju).

Podstawowym kryterium koncepcji ekorozwoju jest wdrożenie proekologicznego procesu rozwoju, który zapewnia ochronę potencjałów przyrodniczych, prowadzi do osiągnięcia różnorodności biologicznej i równowagi ekologicznej poprzez utrzymanie zrównoważonych relacji między przestrzenią zurbanizowaną i przyrodniczą w aspekcie strukturalno - funkcjonalnym.

Określenie uwarunkowań dla funkcjonowania przyrody oznacza rozpoznanie i ocenę elementów środowiska oraz zagrożeń z pozycji jego składników biotycznych, w tym również człowieka, natomiast określenie uwarunkowań przyrodniczych dla zagospodarowania przestrzennego stanowi ofertę środowiska dla rozwoju różnych funkcji z uwzględnieniem stosownych ograniczeń. Taka kompleksowa ocena jest przedmiotem opracowania ekofizjograficznego. Opracowanie ekofizjograficzne gminy Góra przedstawione w formie opisowej i graficznej obejmuje następujące zagadnienia:

- charakterystykę, analizę i ocenę środowiska przyrodniczego w zakresie: przyrodniczych powiązań z otoczeniem, obszarów i obiektów chronionych na podstawie przepisów szczególnych, lokalnych zasobów środowiska, jakości

środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł zagrożeń;

- charakterystykę funkcjonowania środowiska przyrodniczego polegającego na wzajemnych związkach i oddziaływaniach, jakie zachodzą pomiędzy poszczególnymi ekosystemami;
- określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno - przestrzennej, polegające między innymi na wskazaniu obszarów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze, a także określenie poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych;
- określenie ograniczeń wynikających z konieczności ochrony zasobów środowiska i występowania zagrożeń środowiska, a także wskazanie obszarów, na których te zagrożenia występują.

Opracowanie ekofizjograficzne jest dokumentacją sporządzaną dla potrzeb planu zagospodarowania przestrzennego. Ma ono na celu wskazanie uwarunkowań przyrodniczych w konstruowaniu koncepcji planu zagospodarowania przestrzennego. Opracowanie wykorzystywane zatem będzie w początkowej fazie tworzenia projektu planu, tj. konstruowania struktury funkcjonalno – przestrzennej określonego obszaru. Określenie przyrodniczej struktury funkcjonalno - przestrzennej zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym ma charakter uwarunkowań przestrzenno - jakościowych, co oznacza wskazanie w gminie obszarów wykluczonych z zagospodarowania przestrzennego oraz dopuszczonych do zagospodarowania dla poszczególnych funkcji, ale na określonych warunkach, które zabezpieczą środowisko przed niekorzystnymi zmianami.

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla gminy Góra wykonano w oparciu o:

- art. 72 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1298).

Opracowanie zawiera stan prawny na dzień 30 września 2004 r.

I. STAN ORAZ FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

W rozdziale tym zawarto informacje w zakresie charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, tj. rzeźby terenu, budowy geologicznej i warunków glebowych, środowiska wodnego, szaty roślinnej oraz warunków klimatycznych. Scharakteryzowano również obszary i obiekty prawnie chronione zarówno przyrodnicze jak i kulturowe. Biorąc pod uwagę szersze tło przyrodnicze wskazano powiązania gminy z otoczeniem, a w szczególności: położenie w układzie krajowej sieci ekologicznej oraz w układzie zlewni hydrograficznych. Scharakteryzowano również występujące zagrożenia wynikające z zainwestowania terenu.

1. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1.1. Położenie

Gmina Góra leży w woj. dolnośląskim. Graniczy z gminami: Jemielno (SW), Niechlów (W), Wschowa (W), Świąciechowa (N), Rydzyna (NE), Bojanowo (E), Wąsosz (SE). Podstawowy układ komunikacyjny tworzą drogi wojewódzkie 323 i 324 oraz sieć dróg powiatowych i gminnych. Sieć osadniczą tworzą: miasto Góra oraz 35 miejscowości sołeckich.

1.2. Rzeźba terenu

Wg regionalizacji fizyczno – geograficznej J. Kondrackiego gmina Góra leży w obrębie dwóch mezoregionów; Wysoczyzny Leszczyńskiej i Pradoliny Głogowskiej.

Podstawowe rysy rzeźby terenu zostały ukształtowane w plejstocenie wskutek działalności erozyjno - akumulacyjnej lodowca (złodowacenie środkowopolskie), a zmodyfikowane w holocenie. W rzeźbie terenu gminy można wyróżnić następujące formy morfologiczne:

Wysoczyzna morenowa falista obejmuje południowo – wschodni fragment gminy. Wysokości dochodzą tu do 140 m. Połączenie z okalającymi obniżeniami dolinnymi stanowią rozległe zbocza. W kierunku wschodnim wysoczyzna morenowa falista przechodzi w wysoczyznę pagórkowatą.

Pagórki morenowe pochodzenia erozyjnego, to najwyżej położone tereny gminy

Góra. Wysokości przekraczają tu 150 m. Najwyższy położony punkt znajduje się na północ od Bronowa (152,6 m n.p.m.).

Wysoczyzna morenowa płaska obejmuje obszar na zachód od Góry. Wysokości przekraczają tu 115 m. Od dolin: Rowu Śląskiego, Rzęśnika i Baryczy wysoczyznę oddzielają rozległe zbocza.

Obniżenia dolinne towarzyszące ciekom – o wykształconych trzech poziomach terasowych (terasa wysoka, środkowa, denna):

- Terasy wysokie występują po obu stronach doliny Rowu Śląskiego, a w dolinie Baryczy - na południe od Rogowa Górowskiego.
- Terasy środkowe towarzyszą dolinom: Rowu Śląskiego i Polskiego, Baryczy i Rzęśnika. Szczególnie rozległe formy tworzą w dolinie Baryczy. Terasom środkowym towarzyszy występowanie wydm.
- Terasy denne występują w bezpośrednim sąsiedztwie cieków. Są to tereny niemal płaskie, często podmokłe. Najniżej położone tereny znajdują się w okolicy Osetna (poniżej 80 m n.p.m.).

Formy antropogeniczne utworzone są przez działalność człowieka (wyrębiska, nasypy kolejowe, wały przeciwpowodziowe, itp.). Morfologiczna działalność człowieka nie ogranicza się tylko do tworzenia ww. form, lecz również pośrednio wpływa na przebieg kształtowania powierzchni ziemi. Poprzez różne dziedziny gospodarki, zwłaszcza gospodarkę rolną, leśną, wodną, wpływa na charakter i przebieg procesów zarówno niszczących jak i budujących, powoduje ich ożywienie lub zahamowanie.

1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne

Głębokie podłoże na terenie gminy Góra budują utwory paleozoiczne, na których zalegają osady mezozoiczne reprezentowane głównie przez perm i trias. Podłoże mezozoiczne zalegające na głębokości około 285 – 325 m przykryte jest niemal w całości osadami trzeciorzędowymi: oligocenu i miocenu. Utwory oligoceńskie o miąższości od 25 do 45 m tworzą osady piaszczysto - mułkowato – ilaste. Pozostała część utworów trzeciorzędowych to osady miocenu dolnego, środkowego i górnego. Dolny miocen reprezentują utwory ilaste o zmiennej miąższości; od 10 m w dolinie Rowu Polskiego i Śląskiego do 45 w dolinie Baryczy. Utwory środkowego miocenu to utwory formacji

burowęglowej o miąższości ca 100 m, złożonej z serii ilasto – mułowcowej z przewarstwieniami piasku i węgla brunatnego. Górny miocen to ility o miąższości od 50 do 130 m. Zmienna miąższość ility górnomiocenkich jest wynikiem procesów erozyjnych, poprzedzających sedymentację utworów czwartorzędowych. Podłoże podczwartorzędowe jest bardzo urozmaicone i w ogólnych zarysach zgodne z ukształtowaniem współczesnej powierzchni terenu. Najstarsze utwory czwartorzędowe zlodowacenia południowopolskiego to dwa poziomy gliny morenowych, miejscami piasków i żwirów oraz mułków. Pierwszy poziom gliny osiąga miąższość do 30 m i występuje głównie w obniżeniach podłoża podczwartorzędowego; drugi poziom o podobnej miąższości wykracza poza te obniżenia. Doliny erozyjne interglacjału wielkiego mają przebieg zgodny z dolinami współczesnymi. Utwory dolin kopalnych z tego okresu to głównie piaski różnoziarniste oraz żwiry, miejscami ility i mułki. Zlodowacenie środkowopolskie reprezentowane jest przez dwa poziomy gliny morenowych rozdzielonych lokalnie utworami fluwioglacjalnymi i zastoiskowymi o miąższości ca 20 m. Zlodowacenie bałtyckie to cykl osadów żwirowo – piaszczystych z fragmentami mułków w dolinie Baryczy, Rowu Polskiego i Rowu Śląskiego oraz mniejszych dolin rzecznych. Ich miąższość dochodzi do 20 m. Holocen to głównie osady piasków, mułków i torfów budujących terasy niskie dolin rzecznych. Ich miąższość zwykle nie przekracza 5 m.

Największymi udokumentowanymi złożami kruszywa naturalnego na terenie gminy są trzy złoża w rejonie Radosławia:

Radosław – zatwierdzone zasoby w ilości 6188 tys. Mg zasobów bilansowych w kat. C₂; 3603 tys. Mg zasobów bilansowych w kat. C₂ w filarach ochronnych (decyzja nr KZK/012/J/6197/93 z dnia 18.11.1993 r., wydana przez MOŚZNIŁ),

Radosław I – udokumentowane zasoby w ilości 1315,7 tys. Mg zatwierdzone zostały przez WOŚ Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie (dec. nr OS-IV-7510/1/94/34b z dnia 10 maja 1994 r.),

Radosław II – udokumentowane zasoby wynoszą 1020,15 tys. Mg wg stanu na dzień 31.12.2003 r.

W granicach gminy znajduje się 6 złóż gazu ziemnego, dla których wyznaczono obszary górnicze. Są to: Żuchłów, Góra, Lipowiec E, Lipowiec W, Aleksandrówka, Wierzowice.

Na terenie gminy w utworach trzeciorzędowych występują pokłady węgla brunatnego, których nie eksploatuje się z uwagi na negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego.

1.4. Warunki wodne

1.4.1. Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzna gminy Góra należy do systemu wodnego Odry - Baryczy. Gmina odwadniana jest przez Barycz i jej dopływy: Rów Polski i Rów Śląski, Świernię, Tynicę, Rzęśnik (Dziczek, Kanał Główny).

Barycz – jest główną rzeką na terenie gminy. Jej całkowita długość wynosi 138,5 km; odcinek na terenie gminy – 16,2 km. Poniżej połączenia z Orlą (gm. Wąsosz) wpływa do szerokiej doliny Odry i płynie równolegle do niej aż do ujścia. Dolina Baryczy, a w szczególności jej lewostronna część jest miejscami zabagniona, charakteryzuje się dużą gęstością sieci rzecznej, licznymi połączeniami między ciekami i brakiem wyraźnych działów wodnych. Rzeką posiada minimalny spadek. Po obu stronach cieku występują tereny zalewowe. Na Baryczy w rejonie Ryczenia pobudowano zbiornik retencyjny. Powierzchnia lustra wody wynosi 50 ha. Niski poziom piętrzenia powoduje szybkie zarastanie zbiornika. Funkcja rekreacyjna zbiornika jest ograniczona i sprowadza się do wędkarstwa.

Rów Śląski i Rów Polski - zlewnie tych rzek traktowane są jako całość z uwagi na brak wyraźnych działów wodnych oraz połączenie w dolnym biegu.

Rów Śląski bierze swój początek w rejonie miejscowości Szedziec. W swym górnym biegu wykorzystuje południkowe obniżenie między Wysoczyzną Leszczyńską a Sandrem Leszczyńskim. Na północ od miejscowości Chróścina zmienia kierunek na równoleżnikowy i płynie wspólną szeroką doliną z Rowem Polskim.

Rów Polski stanowiący północną granicę gminy Góra, bierze swój początek około 6 km na południe od Gostynia. Płynie szeroką zabagnioną doliną.

W dolnym biegu Rów Śląski i Polski płyną wspólną doliną. Są połączone gęstą siecią rowów melioracyjnych. Zabagnioną dolinę wypełniają aluwia rzeczne, piaski rzeczne i torfy. Obydwa cieki prowadzą wody pozaklasowe.

Tynica - lewobrzeżny dopływ Baryczy długości 13,8 km. Płynie obniżeniem dolinnym Odry. Jest to teren zalewowy. Dorzecze Tynicy to w połowie lasy i tereny rolnicze. Brak danych dotyczących jakości wody.

Świernia (Kanał Gryżyca) - lewobrzeżny dopływ Baryczy. Jej całkowita długość wynosi nieco ponad 27 km. Świernia płynie przez tereny zalewowe. Jest ciekim uregulowanym. Na temat jakości wody brak danych.

Rzęśnik (Dziczek, Kanał Główny) – prawobrzeżny dopływ Baryczy wypływający z terenu Góry. Jego całkowita długość wynosi 6,5 km.

1.4.2. Stan czystości wód powierzchniowych

Wszystkie ciekі na terenie gminy Góra należą do zlewni Baryczy. W 2003 r. Barycz była kontrolowana w pięciu punktach pomiarowych¹. Wśród głównych źródeł zanieczyszczeń wymienia się:

- ścieki komunalne z miasta (oczyszczalnia w Górze) odprowadzane do Rowu Śląskiego,
- ścieki z Cukrowni „Góra Śląska”, gromadzone w zbiorniku akumulacyjnym (w roku 2003 nie były odprowadzane).

Na terenie gminy nie ma punktów pomiarowych. Najbliżej położone punkty to ujście Orli do Baryczy oraz ujście Baryczy do Odry.

W przekroju powyżej ujścia Orli zanotowano stały poziom zanieczyszczeń organicznych i systematyczne obniżanie się stężeń związków biogennych. Stan czystości wód ulega pogorszeniu w przekroju ujściowym. Na stan czystości rzeki na tym odcinku mają wpływ dwa dopływy – Orla i Rów Polski z Rowem Śląskim, znacznie zanieczyszczone związkami biogennymi. Obie zlewnie zostały uznane za obszary wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych i w kolejnych latach na ich terenie będzie prowadzony szczegółowy monitoring związków azotu.

1.4.3. Wody podziemne

Na terenie gminy Góra wody podziemne występują w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych.

1.4.3.1. Wody w utworach czwartorzędowych

Wody piętra czwartorzędowego występują w utworach piaszczysto – żwirowych dolin rzecznych, dolin kopalnych i pradolin, w poziomach międzymorenowych tworząc poziom gruntowy, międzyglinowy oraz podglinowy.

Poziom wód gruntowych występuje w sposób ciągły w obrębie dolin rzecznych i pradolin. Miąższość warstw wodonośnych jest zróżnicowana. Budują je piaski o różnym

---

¹ Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2003 r..

uziarnieniu, piaski ze żwirem oraz żwiry. Zwierciadło wody zalega na głębokości od 0,5 do 3 m, w obrębie dolin i do 8 m w obrębie wysoczyzn. Zaleganie zwierciadła jest zmienne w ciągu roku i zależne od zasilania opadami oraz stanu wody w rzekach. Amplituda wahań zwykle nie przekracza 2 m. Zasilanie zachodzi na drodze infiltracji opadów, miejscami na terasach niskich z infiltracji wód powierzchniowych oraz z drenażu poziomów wgłębnych. Główne struktury użytkowe tego poziomu to pradolina Rowu Polskiego i Śląskiego oraz pradolina Baryczy. Pradolinę Rowu Polskiego cechuje mała miąższość utworów wodonośnych i w związku z tym stosunkowo niewielka jest wydajność studni. Miąższość utworów wodonośnych pradoliny Baryczy waha się od kilku metrów na granicy struktury do 50 m w jej środku. Pradolina oznaczona jest na mapie głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) numerem 303 i na terenie gminy Góra objęta jest najwyższą ochroną (ONO).

Poziom międzyglinowy tworzą warstwy piaszczysto – żwirowe zalegające między glinami morenowymi zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego oraz między glinami morenowymi stadiałów młodszego i starszego zlodowacenia środowopolskiego. Jego występowanie wiąże się z obniżeniami podłoża podczwartorzędowego, a więc z doliną Rowu Polskiego i Śląskiego oraz strukturą rejonu Góry. Poziom ten jest poziomem naporowym. W strefach drenażu (doliny i pradoliny) łączy się poprzez okna hydrogeologiczne z poziomem wód gruntowych. Jest on zasilany w drodze infiltracji opadów przez nadkład glin oraz z poziomu gruntowego.

Część zachodnia gminy (Radosław, Łagiszyn, Rogów Górowski) oraz fragmenty części wschodniej (Grabowno, Ślubów, Bronów, Borszyn, Ligota) pozbawione są użytkowych poziomów wodonośnych piętra czwartorzędowego.

1.4.3.2. Wody w utworach trzeciorzędowych

Występowanie wód trzeciorzędowych związane jest z utworami mioceniowymi, głównie miocenu górnego. Warstwę wodonośną tworzą piaski drobnoziarniste i pylaste o średniej miąższości 15 m, zalegające na głębokości poniżej 85 m w obrębie dolin oraz 120 do 150 m w obrębie wysoczyzn. Od utworów czwartorzędowych oddzielone są warstwą ilów poznańskich. Zasilanie zachodzi na drodze przesączania wód z nadległych poziomów lub bezpośrednio przez infiltrację wód opadowych. Strefę drenażu stanowi dolina Baryczy.

1.4.3.3. Zaopatrzenie w wodę

Użytkowym poziomem wodonośnym na terenie gminy jest poziom czwartorzędowy i trzeciorzędowy. Na bazie czwartorzędowych struktur wodonośnych funkcjonują ujęcia w Górze, Czerninie, Strumiennej i Ryczeniu, natomiast trzeciorzędowym ujęciem jest ujęcie w Wierzowicach Wielkich.

Na terenie gminy w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę funkcjonuje pięć systemów wodociągowych:

- z ujęcia w **Górze** ($Q = 200 \text{ m}^3/\text{h}$) zaopatrywane jest w miasto Góra oraz 5 wiejskich jednostek osadniczych: Stara Góra, Gola Górowska, Jastrzębia, Glinka, Sławęcice oraz przysiółek Włodków Górny;
- z ujęcia w **Czerninie** ($Q = 71,2 \text{ m}^3/\text{h}$): Czernina, Czernina Dolna, Czernina Górna, Ligota, Strumyk, Kruszyniec, Borszyn Mały;
- z ujęcia w **Ryczeniu** ($Q = 60 \text{ m}^3/\text{h}$): Ryczeń, Osetno, Osetno Małe, Rogów Górowski;
- z ujęcia w **Strumiennej** ($Q = 19 \text{ m}^3/\text{h}$) – wieś Strumienna;
- z ujęcia w **Wierzowicach Wielkich** ($Q = 46,6 \text{ m}^3/\text{h}$) – Wierzowice Wielkie, Wierzowice Małe, Zawieścice, Grabowno, Ślubów, Kłoda Górowska.

Część jednostek osadniczych z terenu gminy zaopatrywane jest w wodę z systemów wodociągowych spoza gminy. I tak: Bronów z ujęcia w Wąsoszu, Borszyn Wielki z Bojanowa, natomiast miejscowości z północno zachodniej części gminy, tj. Nowa Wioska, Radosław, Witoszyce, Chróścina, Łagiczyn, Polanowo, Brzeżany - z ujęcia w Niechlowie.

1.5. Klimat

1.5.1. Ogólna charakterystyka

Według regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza gmina Góra leży w obrębie regionu Śląsko-Wielkopolskiego reprezentującego obszar przewagi wpływów oceanicznych. Amplitudy temperatur są mniejsze niż średnio w Polsce, wiosna wczesna i ciepła, długie lato, zima łagodna i krótka z nietrwałą pokrywą śnieżną (ca 58 dni). Długość okresu wegetacyjnego wynosi 220 dni.

Średnia miesięczna temperatura powietrza wynosi około 8,0 do 8,2°C, średnia

najcieplejszego miesiąca (lipca) od 17°C do 18,1°C a średnia temperatura stycznia od (-3) do (-2,8) C°.

Wilgotność względna powietrza kształtuje się podobnie jak na obszarze całego kraju; wartości najwyższe notuje się w okresie od października do stycznia (84-88%), minimum przypada na czerwiec i lipiec (72-74%). Jeśli chodzi o zachmurzenie, to najwyższe wartości notuje się również w okresie jesienno – zimowym, a najniższe we wrześniu i czerwcu.

Opady kształtują się nieco poniżej średniej krajowej. Maksimum przypada w maju i sierpniu, a najniższe sumy przypadają na miesiące zimowe (styczeń). Roczna suma opadów wynosi około 550 mm.

Podobnie jak na terenie całego kraju przeważają wiatry zachodnie. Udział wiatru z sektora zachodniego (NW-SW) wynosi ca 50 %. Najrzadziej występują wiatry północne i północno – wschodnie (poniżej 15%). Prędkości wiatrów są zróżnicowane, największe charakteryzują wiatry zachodnie, najmniejsze wiatry południowo – wschodnie i wschodnie.

1.5.2. Warunki klimatu lokalnego

Na charakter klimatu lokalnego wpływa między innymi rzeźba terenu, sposób jego użytkowana, obecność wód, charakter szaty roślinnej.

Obszary wyniesione charakteryzują się wyrównanymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością i korzystną wymianą powietrza. Są zatem korzystne zarówno dla użytkowania rolniczego jak i dla osadnictwa.

Ciągi dolinne są miejscami gromadzenia i przemieszczania się mas chłodnego powietrza, charakteryzują się większą wilgotnością powietrza, niższymi temperaturami minimalnymi, skłonnością do mgieł i inwersji temperatur.

Tereny zalesione charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi o zmniejszonych dobowych wahaniami i nieco gorszymi warunkami solarnymi z uwagi na zacienienie. Są to jednak tereny o powietrzu wzbogaconym w tlen, ozon, olejki eteryczne podnoszące komfort bioklimatyczny.

1.6. Warunki glebowe

Użytki rolne na terenie gminy Góra stanowią 66,4 % powierzchni, tj. 17834 ha. Z tego na grunty orne przypada 81,1 %, na użytki zielone 18,7 %, sady 0,2 %. Lasy i grunty leśne zajmują 24,2 % ogólnej powierzchni gminy.

Użytkowanie gruntów

Powierzchnia gminy		w tym:					
		Razem	Użytki rolne			Lasy i grunty leśne	Inne
			grunty orne	sady	łąki i pastwiska		
ha	26874	17834 (100%)	14471,0	43,0	3 320	6498	2542
%	100,00	66,4	81,1	0,2	18,7	24,2	9,4

Źródło: Rocznik statystyczny woj. dolnośląskiego. Urząd Statystyczny Wrocław 2002

O sposobie użytkowania gruntów rolnych decyduje zdolność produkcyjna gleb, którą określają klasy bonitacyjne. Wśród gruntów ornych na terenie gminy Góra większość stanowią gleby dobrych i średnich klas bonitacyjnych. Gleby klasy III a i b łącznie stanowią 36,5 %, gleby klas IV – 32,6 %. Gleby klasy V stanowią 20,9 %, natomiast klasy VI 9,0 %. Gleby klasy I nie występują, a klasy II stanowią zaledwie 0,2 %. Wśród użytków zielonych przeważa klasa IV (40,8 %). Drugie miejsce zajmują użytki zielone klasy V (29,5 %), po nich kl. III - 17,7 %. Reszta przypada na klasę VI - 11,8 %).

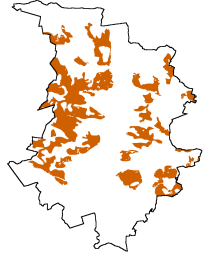
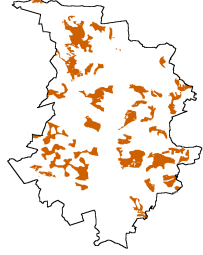
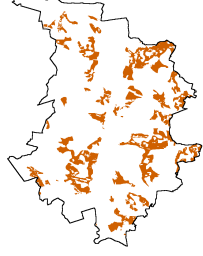
Klasyfikacja gleboznawcza użytków rolnych

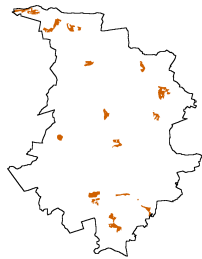
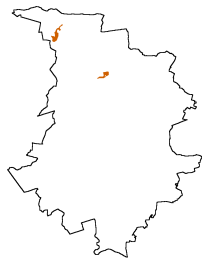

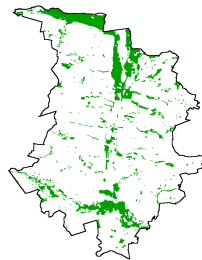
Użytki rolne - klasy	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Grunty orne /%/	1,0	15,3	21,2	20,8	11,8	20,9	9,0
Łąki, pastwiska /%/	0,2	17,7		40,8		29,5	11,8

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. IUNiG Puławy

W odróżnieniu od klas bonitacyjnych, które w przybliżeniu oddają ogólną wartość produkcyjną gleb w naturalnych warunkach gospodarowania, pełną rolniczą ich przydatność określają kompleksy rolniczej przydatności. Kompleksy rolniczej przydatności obejmują takie zespoły różnych i różnie położonych gleb, które wykazują zbliżone właściwości rolnicze i mogą być podobnie użytkowane. Stanowią niejako typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej, które winny determinować dobór roślin uprawnych. Nazwy kompleksów pochodzą od nazw zbóż, uznanych w naszych warunkach za najbardziej właściwe rośliny wskaźnikowe. Poniższe zestawienie zawiera krótką charakterystykę występujących na terenie gminy kompleksów glebowych, ich udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych oraz rozmieszczenie przestrzenne.

Kompleksy glebowo – rolnicze

Nazwa kompleksu – charakterystyka	%	Rozmieszczenie przestrzenne
<p>2 – pszenney dobry (IIIa, IIIb, IVa)</p> <p>Gleby brunatne właściwe, gleby brunatne wyługowane, czarne ziemie, wytworzone głównie na bazie piasków gliniastych mocnych. Nadają się pod uprawę najbardziej wymagających roślin i odmian intensywnych (pszenica, burak cukrowy, rzepak, groch, koniczyna, itp.)</p> <p>Część gleb okresowo nadmiernie uwilgotniona.</p>	9,0	
<p>4 – żytni bardzo dobry (IIIa, IIIb, IVa, IVb)</p> <p>Gleby pseudobielicowe, czarne ziemie i brunatne wyługowane, wykazujące skład mechaniczny piasków gliniastych mocnych, podścielonych materiałem zwięźlejszym. Nadają się pod uprawę pszenicy, jęczmienia, żyta itp.</p> <p>Część gleb okresowo nadmiernie uwilgotniona.</p>	34,5	
<p>5 – żytni dobry (IIIb, IVa, IVb, fragmenty IIIb)</p> <p>Gleby pseudobielicowe i brunatne wyługowane. Są to gleby o niższej zasobności składników pokarmowych. Nadają się pod uprawę żyta, ziemniaków, na lepszych stanowiskach jęczmienia a nawet pszenicy.</p> <p>Gleby okresowo suche.</p>	24,6	
<p>6 – żytni słaby (V, fragmenty IVa, IVb)</p> <p>Przeważają gleby piaskowe różnych typów genetycznych wykazujące w wierzchnich warstwach skład piasków słabogliniastych. Są to gleby zbyt przepuszczalne o bardzo słabym stopniu podsiąkliwości. Nadają się pod uprawę żyta, ziemniaków czasami gryki, łubinu, saradeli.</p> <p>Gleby okresowo, zwłaszcza w okresie wegetacji, za suche.</p>	25,8	

<p>7 – żytni najslabszy lub żytnio – łubinowy (V, VI)</p> <p>Gleby najslabsze, piaskowe różnych typów genetycznych i murszowo – mineralne, wytworzone z piasków słabogliniastych i z piasków luźnych, niespójne, przewiewne i przepuszczalne. Nadają się pod uprawę żyta, łubinu.</p> <p>Gleby suche lub okresowo suche.</p>	3,9	
<p>8 – zbożowo – pastewny mocny (IIIa -V)</p> <p>Czarne ziemie zdegradowane wytworzone z glin, piasków gliniastych mocnych i piasków gliniastych lekkich podścielonych płytko gliną. Położone w obniżeniach terenowych wymagają uchwycenia odpowiedniego terminu uprawy. Nadają się pod uprawę pszenicy, owsa, ziemniaków, buraków pastewnych i cukrowych, koniczyny.</p> <p>Gleby podmokłe lub okresowo podmokłe.</p>	0,5	
<p>9 – zbożowo – pastewny słaby (IVa -VI)</p> <p>Gleby murszowo – mineralne wytworzone na podłożu piaszczystym różnego pochodzenia. Nadają się pod uprawę ziemniaków, owsa, czasami buraków pastewnych, rzepy, koniczyny, konopii, peluszki.</p> <p>Gleby okresowo podmokłe (wiosna, jesień), czasami za suche (w sezonie wegetacyjnym).</p>	1,7	
<p>2z - użytki zielone średnie (III-IV)</p> <p>Występują na glebach mineralnych (czarnych ziemiach i madach), mułowo – torfowych i murszowatych. Dobre trawy stanowią od 6 – 15 %, reszta to średniej jakości turzyce, zioła i chwasty.</p> <p>3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe (V-VI)</p> <p>Gleby mineralne słabo próchniczne, murszowe i murszaste. Dobre trawy stanowią zaledwie 5 – 6 %, a trawy średnie i gorszej jakości, ca 20 %. Są to łąki jednokośne, turzycowe i trawiaste o złej jakości pastwnej.</p> <p>Reżim wodny - za suche lub nadmiernie uwilgotnione.</p>	2z 59,0 3z 41,0	

Określając ogólnie stopień funkcjonalnej przydatności gleb, to:

- kompleksy glebowe od 2, 4, 5, 8 zaliczyć można do terenów bardzo korzystnych dla intensywnej produkcji rolnej (stanowią 68,6 %),
- kompleksy 6, 7 i 9 mało przydatne dla produkcji rolnej, korzystne dla rozwoju funkcji pozarolniczych (31,4 %),

W obrębie użytków rolnych warstwy przypowierzchniowe (do 1,5 m) powstały z różnych utworów geologicznych, stanowiących jakościowo różnorodny materiał glebotwórczy. Przestrzenne rozmieszczenie typów i gatunków gleb ma ścisły związek z rozmieszczeniem przestrzennym skał macierzystych. Na podłożu gliniastym w postaci piasków gliniastych mocnych i piasków gliniastych (wysoczyzny) wytworzyły się dobre gleby zaliczane głównie do kompleksów 2, 4, 5. Są to głównie czarne ziemie oraz gleby pseudobielicowe tworzące zwarte kompleksy nadające się do intensywnej produkcji rolnej (przeważnie kl. III i IV, miejscami V). Gleby słabe, kompleksu 6 i 7 wytworzyły się w obniżeniach dolinnych na piaskach luźnych, słabogliniastych i gliniastych lekkich. Są to gleby piaskowe różnych typów genetycznych kl. V i VI oraz mady. W niższych partiach dolin (tereny podmokłe) występują niewielkie fragmenty gleb murszowo – mineralnych wytworzonych na podłożu piaszczystym kompleksu 9, a na podłożu gliniastym kompleksu 8. Użytki zielone w przewadze dobre występują w obniżeniach dolinnych, przy czym słabsze kompleksu 3z koncentrują się w dolinie Baryczy i w górnym odcinku doliny Rowu Śląskiego, natomiast kompleksu 2z w dolinach erozyjnych, na terenie wysoczyzn oraz na północy gminy w dolinie Rowu Polskiego i Śląskiego.

1.7. Szata roślinna

Gmina Góra wg geobotanicznego podziału Polski leży w *Krainie Wielkopolsko – Kujawskiej w Okręgu Baryckim*. Szata roślinna gminy Góra jest dość urozmaicona. Lasy i grunty leśne zajmują 24,2 %, w tym lasy 23,7%. Użytki zielone stanowią 18,7 %. Pozostałe elementy szaty roślinnej to parki wiejskie, zieleń cmentarna, wszelkiego rodzaju ciągi zadrzewień, sady i ogrody, sezonowe uprawy polowe.

1.7.1. Ekosystemy leśne i zaroślowe

Lasy i grunty leśne na terenie gminy zajmują powierzchnię 6498 ha, z czego większość podlega Nadleśnictwu Góra. Większe kompleksy koncentrują się głównie w obniżeniach dolinnych Baryczy, Rowu Polskiego i Śląskiego oraz w dolinie Rzęśnika (Dziczek). Porastają one głównie tereny teras średnich i w mniejszym stopniu wysokich. Na obszarach wysoczyznowych występują drobne fragmenty lasów. Są to przeważnie bory mieszane świeże, lasy mieszane świeże, bory świeże i lasy świeże.

Lasy w dolinach cieków cechują się dużą różnorodnością siedlisk ze znacznym

udziałem siedlisk wilgotnych. Wyższe poziomy terasowe (wysokie i środkowe), o głębszym zaleganiu wód podziemnych, porastają głównie lasy mieszane świeże i bory mieszane świeże. Obniżenia dolinne, o płytkim zaleganiu wód podziemnych porastają lasy typowe dla terenów podmokłych. Są to głównie olsy, olsy jesionowe, lasy mieszane wilgotne i bory mieszane wilgotne oraz bory bagienne. Większość lasów na terenie gminy została uznana za lasy ochronne – wodochronne.

Niezwykle cenne z punktu widzenia funkcjonowania środowiska przyrodniczego są zbiorowiska zaroślowe oraz zadrzewienia śródpolne i przydrożne. Są to: wikliny nadrzeczne, zarośla śródpolne (tarninowo – głogowe, występujące na miedzach, skarpach dróg, obrzeżach lasów). Na terenie gminy występuje stosunkowo dużo tego typu zieleni.

1.7.2. Ekosystemy nieleśne

Zbiorowiska naturalne to głównie zespoły roślinności wodnej, błotnej i szuwarowej towarzyszące ciekom i zbiornikom wodnym. Zbiorowiska nieleśne pochodzenia antropogenicznego zawdzięczają swe istnienie działalności człowieka. Należą do nich *zbiorowiska półnaturalne i zbiorowiska synantropijne*.

Zbiorowiska półnaturalne reprezentowane są głównie przez łąki kośne skupione w dolinie Baryczy, Rowu Polskiego i Śląskiego oraz mniejszych cieków. Łąki i pastwiska zajmują 18,7 % powierzchni gminy. Zbiorowiska synantropijne to głównie chwasty, których istnienie uzależnione jest ściśle od zabiegów agrotechnicznych.

Osobną grupę stanowi zieleń urządzona, do której można zaliczyć: zieleń cmentarną, dość liczne zadrzewienia przydrożne, śródpolne i wzdłuż cieków, a także parki wiejskie.

Wśród zadrzewień w składzie gatunkowym dominują lipy, klony, jesiony, dęby, kasztanowce i topole. Na szczególną uwagę zasługują:

- dwurzędowa aleja lipowa ciągnąca się od ul. Zielonej do starego cmentarza w Górze (XIX/XX w),
- dwurzędowa aleja kasztanowca przy drodze na cmentarz komunalny w Górze (długość 800 m, wiek 100 lat),
- zadrzewienie śródpolne koło Ligoty utworzone przez szpaler 110 dębów w wieku 150 lat.

Parki wiejskie

Lokalizacja	Charakterystyka
Bronów	Przeważa świerk i brzoza, w południowej części dominuje robinia (akacja), jesiony i klony, na uwagę zasługuje sosna wejmutka o obwodzie 50 cm rosnąca za budynkiem garaży
Czernina	Drzewostan stanowią: dęby, buki, świerki, akacje, jesiony.
Czernina Dolna	Drzewostan stanowią między innymi dęby, buki, świerki.
Kłoda Górowska	Przeważają dęby, rosące głównie w południowo-zachodniej części parku. Wiek niektórych egzemplarzy określa się na około 150 lat. Na uwagę zasługuje dąb szypułkowy 300 letni o przekroju pnia 505 cm (przy wejściu) oraz dwa żywotniki o przekroju pnia 0,5 m - ich wiek określa się na 300 lat.
Kruszyniec	Drzewostan stanowią okazałe dęby, buki, jesiony.
Ligota	Drzewostan stanowią krajowe gatunki drzew i krzewów. Na uwagę zasługuje dąb szypułkowy rosnący nad stawem. Ma on 28 m wysokości. Z drzew obcego pochodzenia do najcenniejszych należy iglicznia rosnąca nieopodal pałacu i sosna czarna w parku.
Osetno	Drzewostan parku składa się wyłącznie z krajowych gatunków drzew. Do najbardziej okazałych należą lipy wielkolistne rosnące przed pałacem, których wiek szacuje się na około 250 lat.
Szedzic	Drzewostan stanowią krajowe gatunki drzew i krzewów. Na uwagę zasługuje lipa wielkolistna o przekroju pnia 2,2; może liczyć około 200 lat.
Ślubów	Występujący w obrębie parku drzewostan jest stosunkowo mało urozmaicony pod względem gatunkowym. Najcenniejszym okazem w parku jest buk pospolity i rosnący w zadrzewieniu zwartym dąb czerwony.
	Park przy zameczku zwany „Baza”. Najcenniejszym okazem jest buk pospolity odmiany purpurowej, usytuowany na północnej osi budynku (uszkodzony), krótka aleja plantowa, magnolia - przy południowo zachodnim narożniku budynku.
Wierzowice Wielkie	Zadrzewienie występuje jedynie w części południowej i wschodniej parku. W parku tym występuje 15 pomników przyrody, które opisano w rozdziale 1.8.1.

Źródło: Studium przyrodniczo – krajobrazowe doliny Baryczy. WBPP Leszno 1998.

1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione

1.8.1. Pomniki przyrody

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody i rozporządzenia nr 9/98 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 8 grudnia 1998 r na terenie gminy Góra za pomniki przyrody uznano okazałe drzewa, których lokalizację i charakterystykę zawiera poniższa tabela.

Pomniki przyrody

Nr	Lokalizacja	Charakterystyka
235	Czernina Dolna – park	dąb szypułkowy o obwodzie 520 cm i wysokości 20 m
236		dąb szypułkowy o obwodzie 480 cm i wysokości 20 m
237		buk pospolity o obwodzie 305 cm i wysokości 18 m
112	Czernina Górna – cmentarz	lipa drobnolistna o obwodzie 500 cm i wysokości 18 m
114	Czernina - rynek	dąb szypułkowy o obwodzie 380 cm i wysokości 21 m
194	Kłoda Górowska – przy drodze Góra - Rawicz	dąb szypułkowy o obwodzie 505 cm i wysokości 25 m

454	Kruszyniec - park	dąb szypułkowy o obwodzie 330 cm i wysokości 22 m
455		dąb szypułkowy o obwodzie 386 cm i wysokości 22 m
456		dąb szypułkowy o obwodzie 318 cm i wysokości 23 m
327	Wierzowice Wielkie - park	lipa drobnolistna o obwodzie 340 cm i wysokości 21 m
328		wiąz szypułkowy o obwodzie 420 cm i wysokości 24 m
329		platan klonolistny o obwodzie 390 cm i wysokości 20 m
330		lipa szerokolistna o obwodzie 410 cm i wysokości 21 m
331		wiąz szypułkowy o obwodzie 390 cm i wysokości 21 m
332		dąb szypułkowy o obwodzie 410 cm i wysokości 21 m
333		dąb szypułkowy o obwodzie 390 cm i wysokości 21 m
334		dąb szypułkowy o obwodzie 400 cm i wysokości 21 m
335		dąb szypułkowy o obwodzie 380 cm i wysokości 21 m
336		dąb szypułkowy o obwodzie 370 cm i wysokości 20 m
337		dąb szypułkowy o obwodzie 390 cm i wysokości 20 m
338		dąb szypułkowy o obwodzie 400 cm i wysokości 21 m
339		dąb szypułkowy o obwodzie 360 cm i wysokości 20 m
340		dąb szypułkowy o obwodzie 370 cm i wysokości 20 m
341		dąb szypułkowy o obwodzie 370 cm i wysokości 21 m

Źródło: Rozporządzenie Nr 9/98 Woj. Leszczyńskiego z 8 grudnia 1998 r.

1.8.2. Użytki ekologiczne

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody i rozporządzenia nr 8/98 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 8 grudnia 1998 r., na terenie gminy Góra za użytki ekologiczne uznano teren położony koło miejscowości Laskowa składający z trzech części położonych w dwóch obrębach (sołectwach):

- grunt zadrzewiony o powierzchni 7,3 ha (działka nr 1122, obręb Witoszyce),
- grunt zadrzewiony o powierzchni 1 ha (działka nr 923/2, obręb Chróścina),
- grunt zadrzewiony o powierzchni 0,3 ha (działka nr 942/1, obręb Chróścina).

1.8.3. Obszar chronionego krajobrazu

W granicach gminy Góra znalazły się fragmenty dwóch obszarów chronionego krajobrazu. Są to: III obszar - Krzywińsko – Osiecki wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra i obszar IV Dolina Baryczy. Zostały one powołane w drodze rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. Powołanie obszarów chronionego krajobrazu miało na celu zachowanie i ochronę obszarów o cechach środowiska zbliżonych do naturalnego oraz zapewnienie

społeczeństwu niezbędnych warunków wypoczynku. W granicach chronionego krajobrazu znajduje się nieco ponad 60 % obszaru gminy.

1.8.4. Grunty rolne

Grunty rolne podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej,
- rekultywacji i zagospodarowania gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk, oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.

Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej (kl. VI, V, pochodzenia mineralnego). Gleby pochodzenia mineralnego klas: I, II, III, IIIa,b, IVa,b oraz gleby pochodzenia organicznego należy chronić przed użytkowaniem nierolniczym.

Na terenie gminy Góra grunty orne klas od II – III stanowią 36,5 %, a użytki zielone 17,7 %, natomiast klas IV odpowiednio: 32,6 % i 40,8 %. Łącznie jest to 69,1% (grunty orne) i 58,5 (użytki zielone).

1.8.5. Grunty leśne

Grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ich ochrona polega na:

- ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej,
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności.

Na terenie gminy większość lasów została uznana za lasy wodochronne.

1.8.6. Środowisko wodne

Ochronę wód powierzchniowych i podziemnych reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska oraz Prawo wodne. Ochrona wód polega między innymi na unikaniu, eliminacji

i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności zanieczyszczenia substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego, a także na zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody. Ochrona dotyczy cieków, rowów, oczek wodnych, stawów oraz ujęć wód podziemnych.

Szczególną ochroną została objęta zlewnia Orli i Rowu Polskiego. Zgodnie z art. 47 ust. 3 i 7 Prawa wodnego 10 grudnia 2003 r. zostało wydane rozporządzenie w sprawie określenia wód powierzchniowych zlewni Orli i Rowu Polskiego wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć². Dla wyznaczonego terenu Dyrektor RZGW we Wrocławiu wydał rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Program zawiera podstawowe kierunki i zakres działań oraz konieczne środki zaradcze, umożliwiające zmniejszenie zanieczyszczenia wód spowodowanego głównie przez azotany pochodzące z działalności rolniczej.

Wszystkie ujęcia zbiorowego zaopatrzenia w wodę mają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej, a ujęcie w Górze i Czerninie również teren ochrony pośredniej.

1.8.7. Cenne fragmenty przyrody proponowane do objęcia ochroną prawną

1.8.7.1. Pomniki przyrody

Na terenie gminy występują drzewa kwalifikujące się do objęcia ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody w formie pomników przyrody. Wykaz tych drzew zawiera poniższa tabela.

Drzewa o charakterze pomnikowym

Lokalizacja	Charakterystyka
Kłoda Górowska - park	dwa żywotniki, wiek 300 lat
Ligota - park	dąb szypułkowy, wys. 20 m., obwód pierśnicy 300 cm
Szedzic – park	lipa wielkolistna, wiek 200 lat
Osetno - park	lipy wielkolistna, wiek 250 lat
Wierzowice Wielkie - park	dwa dęby szypułkowe o obwodzie pierśnicy 314 cm
Wierzowice Wielkie - park	dąb szypułkowy o obwodzie 290 cm
Wierzowice Wielkie - park	grupa dębów szypułkowych o obwodach pierśnic 278-190
Wierzowice Wielkie - park	grab pospolity o obwodzie pierśnicy 186 cm

² Dz.Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2004, Nr 2, poz. 38, Dz.Urz. Woj.Lubuskiego z 2003, Nr 104, poz. 3648, Dz.Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2003, Nr 206, poz 4155.

Wierzowice Wielkie – park	lipa drobnolistna o obwodzie pierśnicy 290 cm
Wierzowice Wielkie - park	jesion wyniosły o obwodzie pierśnicy 274 cm
Wierzowice Wielkie - park	dwa wiązy szypułkowe o obwodach pierśnic 260 i 350 cm
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 110 g	dąb 100 letni o obwodzie pierśnicy 100 cm i wysokości 28 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 171 g	dąb 180 letni, o obwodzie pierśnicy 132 cm i wysokości 29 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 178 d	dąb 160 letni, o obwodzie pierśnicy 107 cm i wysokości 26 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 179	dąb 165 letni, o obwodzie pierśnicy 100 cm i wysokości 23 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 181 a	dąb 130 letni o obwodzie pierśnicy 120 cm i wysokości 25 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 207 i	dąb 200 letni o obwodzie pierśnicy 121 cm i wysokości 27 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 208 m	dąb 200 letni o obwodzie pierśnicy 150 cm i wysokości 37 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 214 k	dąb 190 letni o obwodzie pierśnicy 120 cm i wysokości 24 m
Obręb Jemielno, oddz. leśny nr 308 d	wiąz 180 letni o obwodzie pierśnicy 127 cm i wysokości 31 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 318 h	2 dęby 130 letnie o obwodzie pierśnicy 120 cm i wysokości 22 m
Obręb Góra Śl., oddz. leśny nr 346 c	2 dęby 120 letnie o obwodzie pierśnicy 100 cm i wysokości 28 m

Źródło: Studium przyrodniczo – krajobrazowe doliny Baryczy. WBPP Leszno 1998.

1.8.7.2. Rezerваты przyrody

Wg waloryzacji przyrodniczej opracowanej przez Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „Pro Natura”³ proponuje się utworzenie na terenie gminy Góra dwóch rezerwatów przyrody:

Ryczeń – o powierzchni 60 ha, obejmujący fragment doliny Baryczy położony na jej prawym brzegu, na południe i zachód od Ryczenia (dno doliny wraz ze stromą skarpa). Celem utworzenia rezerwatu jest ochrona lasów łągowych, grądów, olsów, łąk i bagien oraz starorzeczy z wieloma osobliwościami fauny i flory.

Obniżenie Śląskiego Rowu – o powierzchni 220 ha, obejmujące fragment doliny Śląskiego Rowu położony na prawym brzegu cieku. Celem utworzenia rezerwatu jest ochrona kompleksu silnie podtopionych olsów, podmokłych łąk oraz bagien, z wieloma osobliwościami fauny i flory.

1.8.7.3. Park Krajobrazowy Dolina Baryczy

Planuje się rozszerzenie istniejącego parku na teren gmin: Jemielno, Niechlów, Wąsosz, Góra, Szlichtyngowa - w granicach części obecnego Obszaru Chronionego Krajobrazu - Dolina Baryczy. Walory projektowanego parku to mozaika lasów liściastych z

³ Bobrowicz G., Konieczny K. Waloryzacja przyrodnicza gminy Góra. P.T.P.P „pro Natura”. Wrocław 2001 r.

dominującymi starymi drzewami, łąki, pastwiska, mokradła, starorzecza, bogata fauna ptaków.

1.8.7.4. Użytki ekologiczne

Wg wspomnianej waloryzacji przyrodniczej proponuje się utworzenie na terenie gminy Góra 26 użytków ekologicznych:

Żwirownie w Radosławiu (1) – o powierzchni 10 ha. Są to wyrobiska poeksploatacyjne, wypełnione wodą, porośnięte pałkami i wierzbami (godowiska płazów, lęgowiska ptaków).

Radosławskie oczko (2) – o powierzchni 0,2 ha. Śródpolne oczko wodne – godowisko kumaka nizinnego.

Glinianki przy krzyżówce (3) – o powierzchni 3 ha, przy skrzyżowaniu dróg Radosław – Łagiszyn - Witoszyce. Nieczynne glinianki porośnięte trzciną, pałką wodną, otoczone zadrzewieniami (stanowiska rzadkich gatunków roślin, godowiska płazów, lęgowiska ptaków).

Brzeżany (4) – o powierzchni 0,2 ha - oczko wodne położone przy szosie do Tarpna (godowisko płazów).

Brzeżańskie oczko (5) – o powierzchni 0,1 ha - oczko wodne położone przy szosie do Glinki (godowisko płazów).

Polanowo (6) – o powierzchni 0,2 ha - oczko wodne położone przy szosie z Brzeżan do Glinki (godowisko płazów).

Czernina (7) – o powierzchni 0,5 ha - oczko wodne położone przy zachodnim skraju wsi Czernina Górna (godowisko płazów).

Żurawie pierzowisko (8) – o powierzchni 2 ha – śródleśna podmokła łąka (oddz. 98, 101b,c). Walory tego użytku to stanowiska rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Strumyk (9) – o powierzchni 10 ha – staw otoczony lasem lęgowym z meandrującą strugą położony przy północno – wschodniej części wsi Strumyk. Walory tego użytku to: stanowiska rzadkich gatunków roślin, godowiska płazów, lęgowiska ptaków.

Kseroterma Borszyn 10) – o powierzchni 0,3 ha – fragment przytorza porośnięty roślinnością kserotermiczną, położony 1 km na północ od Borszyna Wielkiego (stanowisko rzadkich gatunków motyli).

Wiciokrzew w Goli (11) – o powierzchni 8 ha – fragment lasu na północny zachód od

wsi Gola Górowska (stanowisko wiciokrzewa pomorskiego).

Szedziec (12) – o powierzchni 0,2 ha – śródpolne oczko wodne (godowisko kumaka nizinnego).

Glinianki Starogórskie (13) – o powierzchni 2 ha – nieczynne glinianki zalane wodą (godowiska płazów, lęgowniska ptaków).

Dołek (14) – o powierzchni 0,5 ha – śródpolne oczko wodne na południe od Kłody Górowskiej (stanowiska rzadkich gatunków roślin, lęgowniska ptaków).

Dzika łąka (15) – o powierzchni 2,36 ha – śródleśna łąka (oddz. 204 b) – stanowiska rzadkich gatunków roślin i motyli.

Sachalin (16) – o powierzchni 60 ha – fragment kompleksu bagiennych olsów, położony 15 km na południowy zachód od wsi Zawieścice. Walory tego użytku to: stanowiska rzadkich gatunków roślin, godowiska płazów, lęgowniska ptaków.

Szczeć (17) – o powierzchni 1 ha – śródpolna łąka z oczkiem wodnym, położona 1,5 km na południowy zachód od Zawieścic. Główne walory to: stanowiska rzadkich gatunków roślin i ptaków, godowiska płazów.

Skarpy w Osetnie (18) – o powierzchni 1 ha – kserotermiczne skarpy na krawędzi doliny Baryczy (stanowiska rzadkich gatunków motyli).

Starorzecze przy moście (19) – o powierzchni 1 ha, na południowy zachód od Osetna – (godowiska rzekotki drzewnej).

Skrzypowisko (20) – o powierzchni 2 ha – fragment kępy leśnej z lęgiem jesionowo – olsowym - 0,4 km na południowy wschód od Osetna (skrzyp zimowy).

Zbiornik Ryczeń (21) – o powierzchni 100 ha. Walory: godowiska płazów, stanowiska rzadkich gatunków ptaków, miejsce przestankowe i żerowiskowe ptaków wodno – błotnych.

Nadbaryckie mokradła (22) – o powierzchni 150 ha – kompleks podmokłych łąk, trzcinowisk i turzycowisk, na lewym brzegu Baryczy między Ryczeniem a Wierzowicami Małymi. Walory: godowiska płazów, stanowiska rzadkich gatunków ptaków.

Tynica (23) – o powierzchni 70 ha – kompleks olsów, trzcinowisk, turzycowisk i podmokłych łąk nad dolną Tynicą. Walory: godowiska płazów, stanowiska rzadkich gatunków ptaków i ssaków.

Wierzowickie starorzecze (24) – o powierzchni 3 ha – starorzecze Barycz na wschód od Wierzowic Małych (godowiska płazów, stanowiska rzadkich gatunków ptaków).

Oko (25) - o powierzchni 0,5 ha – śródpolne oczko wodne położone 1 km na wschód

od Wierzowic Małych – godowiska żaby wodnej.

Kiwak (26) - o powierzchni 1 ha – starorzecze Baryczy zarośnięte trzcinowiskami położone na wschód od Wierzowic Wielkich (godowiska rzekotki drzewnej).

1.8.8. Środowisko kulturowe

Zagadnienie ochrony środowiska kulturowego reguluje ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków zawiera poniższe zestawienie.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
Bronów	zespół pałacowo – parkowy z zabudowaniami gospodarczymi	1147 A	10.07.1989
Brzeżany	bryła i elewacja pałacu wraz z najbliższym otoczeniem	1498 A	19.05.1995
Chróścina	kościół parafialny p.w. Michała Archanioła	830/809 A	7.12.1960
Czernina	ratusz	825/1370 A	19.08.1965
	pałac	1287/493 A	23.02.1959
	ośrodek historyczny	1286/508 A	1.12.1958
	Szkoła Podstawowa, ul. Szkolna 2	1490 A	4.03.1994
	bryła i elewacja budynku, ul. Rydzyńska	1501 A	13.10.1994
Czernina Dolna	zespół pałacowo – parkowy, zabudowania folwarczne	1121 A	26.IV.1988
Glinka	kościół p.w. św. Marcina	829/812 A	9.12.1960
	pałac z bramą wjazdową	990/1371 A	13.08.1965
	dwie oficyny pałacowe	991/2048 A	25.05.1972
Góra	kościół p.w. św. Katarzyny	834/852 A	17.02.1961
	kościół cmentarny p.w. Bożego Ciała	833/851 A	17.02.1961
	wieża Bramy Głogowskiej	835/935 A	17.02.1961
	wieża zamkowa	836/845 A	2.02.1961
	wieża Bramy Polskiej – relikw	836/845	2.02.1961
	dom, ul. Piłsudskiego 29	839/2049 A	2.06.1972
	dom, Plac Chrobrego 22	832/1080 A	18.02.1964
	dom, ul. Ściegiennego 27	840/2050	2.06.1972
	domy, ul. Starogórska	838/2051 A	2.06.1972
	dom z pozostałością wieży, ul. Wrocławska 1	831/1372 A	3.08.1965
	wiatrak, ul. Sikorskiego	1086 A	28.03.1988
	zespół budowlany i założenia urbanistyczne miasta	1334/360 A	7.09.1992
	Szkoła Podstawowa nr 3, ul. Poznańska 2	1515 A	12.12.1994
Jastrzębia	dwór	851/772 A	5.10.1960
Kłoda Górowska	zespół pałacowo – parkowy, cmentarz, kaplica, kapliczka przydrożna, zabudowa folwarczna	1047 A	30.03.1988
Ligota	zespół pałacowo – parkowy i zabudowa folwarczna	1122 A	27.04.1988

Osetno	kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła	817/813 A	13.12.1960
	dwór	852/759 A	27.09.1960
	budynek chlewni na terenie folwarku	1422 A	18.06.1993
	układ przestrzenny oraz zespół budowlany podwórza folwarcznego	1421 A	18.06.1993
	budynek spichlerza na terenie folwarku	1420 A	18.06.1993
	park pałacowy wraz ze strefą widokową w kierunku Baryczy	1540 A	20.06.1995
Ryczeń	ruiny pałacu barokowego	850/774 A	5.10.1960
	budynek spichlerza na terenie folwarku	1419 A	18.06.1993
Sławęcice	kapliczka przy posesji nr 27	841/2057 A	2.06.1972
Stara Góra	kościół p.w. św. Jakuba	837/814 A	15.12.1960
	budynek plebani	853/1373 A	13.08.1965
	układ przestrzenny i zespół budowlany fragmentu wsi wraz z obszarami ekspozycji	1333 A	1.09.1992
Szedzic	zespół pałacowo – parkowy, zabudowa mieszkalno – gospodarcza	1130 A	13.10.1988
Ślubów	zespół pałacowo – parkowy, zabudowa folwarczna	1120 A	26.06.1988
Witoszyce	dwór	846/225 A	23.04.1951
	zespół pałacowo – parkowy	1142 A	8.04.1989
Zawieścice	wiatrak	1175 A	19.12.1990

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Góra. WBPP Leszno 1998 r.

Najcenniejsze elementy kulturowe na terenie miasta i gminy proponuje się objąć ochroną prawną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w postaci stref ochrony konserwatorskiej. Zasięg stref pokazano na mapie kompleksowej oceny ekofizjograficznej.

2. PRZYRODNICZE POWIĄZANIA GMINY Z OTOCZENIEM

Gmina jako jednostka administracyjna jest sztucznie wydzielona z przestrzeni geograficznej, stąd nie można jej rozpatrywać wyłącznie w granicach administracyjnych, lecz należy uwzględnić szersze tło przyrodnicze. Mając to na uwadze, w niniejszym opracowaniu uwzględniono położenie gminy w układzie krajowej sieci ekologicznej oraz powiązań hydrograficznych i hydrogeologicznych.

2.1. Powiązania hydrograficzne i hydrogeologiczne

Analiza powiązań hydrograficznych ma istotne znaczenie z punktu widzenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń środowiska wodnego. Zapobieganie ich powstawaniu i rozprzestrzenianiu się należy traktować w ujęciu zlewniowym. Sieć hydrograficzna gminy

Góra należy do systemu wodnego Odry - Baryczy. Gmina odwadniana jest przez Barycz i jej dopływy: Rów Polski i Rów Śląski, Świernię, Tynicę, Rzęśnik (Dziczek).

Użytkowym poziomem wodonośnym na terenie gminy jest poziom czwartorzędowy gruntowy i międzyglinowy. Główne struktury wodonośne poziomu gruntowego to: pradolina Rowu Polskiego i Śląskiego oraz pradolina Baryczy.

Wykazanie powiązań hydrograficznych i hydrogeologicznych wskazuje na zasięg rozprzestrzeniania się ewentualnych zanieczyszczeń. Sposób gospodarowania przestrzenią w granicach danej zlewni oraz struktur wodonośnych ma wpływ na ogólnie pojęte środowisko wodne, głównie na stopień zanieczyszczenia oraz retencję wód.

2.2. Położenie gminy na tle Krajowej Sieci Ekologicznej

Dzielenie przestrzeni na izolowane obszary jest jedną z przyczyn degradacji środowiska przyrodniczego. Aby przeciwdziałać temu niekorzystnemu zjawisku stworzono koncepcję łączenia bogatych i dobrze zachowanych ekosystemów korytarzami ekologicznymi w *Ekologiczny System Obszarów Chronionych*. Zadaniem tych korytarzy jest umożliwienie migracji organizmów żywych. Dla ujednoczenia kryteriów wyróżniania poszczególnych elementów sieci opracowano projekt *Krajowej Sieci Ekologicznej*, która wchodzi w skład *Europejskiej Sieci Ekologicznej (EECONET)*. Jest to sieć obszarów powiązanych przestrzennie i funkcjonalnie oraz objętych różnymi formami ochrony i zagospodarowania przestrzennego. Zarówno w skład krajowej jak i europejskiej sieci ekologicznej wchodzi:

- Obszary węzłowe – jednostki wyróżniające się z otoczenia bogactwem ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego. W obrębie obszarów węzłowych wyróżnia się biocentra, które stanowią obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są one strefami buforowymi o wyróżniających się walorach. Strefy buforowe określają zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych, biotycznych i abiotycznych w całym obszarze węzłowym.
- Korytarze ekologiczne – struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich. Korytarz ekologiczny jest pojęciem względnym, co oznacza, że obszary węzłowe w skali lokalnej mogą tworzyć korytarze w skali regionalnej. Korytarze ekologiczne mogą mieć postać:

- ciągłych form liniowych, wyróżniających się wśród otoczenia, o znacznie zmniejszonej intensywności użytkowania i gospodarowania,
- obszarów układających się w pasma łączące poszczególne obszary węzłowe,
- korytarze, które nie mają ciągłości strukturalnej, ale zachowują ciągłość funkcjonalną, np. ostoje ptaków wędrownych.

System powiązań przyrodniczych na terenie gminy Góra tworzą elementy krajowej sieci ekologicznej, regionalnej oraz lokalnej.

- Elementem sieci krajowej jest dolina Baryczy obejmująca południową część gminy. Została ona uznana na korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej, łączący teren gminy z obszarem węzłowym rangi międzynarodowej (18M Stawy Milickie) oraz korytarzem ekologicznym rangi międzynarodowej - doliną Odry.
- Północny fragment gminy leży w zasięgu doliny Rowu Polskiego, która tworzy regionalny korytarz ekologiczny.
- Lokalny system powiązań na terenie gminy tworzą obszary węzłowe, korytarze ekologiczne oraz lokalne łączniki uzupełniające (sięgacze). Korytarz ekologiczny Doliny Baryczy (ranga międzynarodowa) można uznać za lokalny obszar węzłowy. Główny lokalny korytarz ekologiczny to dolina Rzęśnika (Dziczka) oraz górny odcinek Rowu Śląskiego. Uzupełniające łączniki ekologiczne to liczne na terenie gminy ciągi zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i wzdłuż cieków.

System przyrodniczy na terenie gminy Góra jest dobrze wykształcony i funkcjonuje bez zakłóceń. Bariere ekologiczną stanowi miasto Góra zlokalizowane w zasięgu lokalnego korytarza ekologicznego Dolina Rzęśnika – Rowu Śląskiego.

3. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Środowisko przyrodnicze, w tym jego zasoby, walory, poszczególne elementy i cechy poddawane jest różnym szkodliwym oddziaływaniom. Źródła niekorzystnych oddziaływań mogą być zlokalizowane na terenie gminy jak również mogą pochodzić z zewnątrz. Podstawowymi źródłami zagrożeń najczęściej są: urbanizacja, brak infrastruktury technicznej, przemysł, transport, rolnictwo. Zagrożenia antropogeniczne zatem są związane z różnymi sposobami korzystania ze środowiska przy jednoczesnym braku właściwych urządzeń infrastruktury technicznej.

3.1. Gospodarka wodno – ściekowa

Na terenie gminy Góra jednym z głównych źródeł zagrożeń dla środowiska wodnego są ścieki komunalne. Funkcjonują następujące oczyszczalnie ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków komunalnych w **Górze** ($Q_{\max} = 3700 \text{ m}^3/\text{dobę}$), do której również dowożone są ścieki z terenu gminy oraz podczyszczone ścieki zakładowe. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Rów Śląski.
- Oczyszczalnia przy szkole w Czerninie.
- Oczyszczalnia zakładowa (mechaniczna) Cukrowni „Góra Śląska” o przepustowości $4420 \text{ m}^3/\text{d}$. Odbiornikiem ścieków jest Rów Śląski.

Zdecydowana większość jednostek osadniczych na terenie gminy jest zwodociągowana, natomiast skanalizowana jest tylko Góra. W miejscowości Gola Górowska istnieje 29 przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki z wiejskich jednostek osadniczych gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone na oczyszczalnię komunalną. Stan techniczny szamb nie jest znany. Można zakładać, że część z nich stanowi zagrożenie dla środowiska gruntowo – wodnego. Nie można również wykluczyć nielegalnych podłączeń do kanalizacji deszczowej. Sieć kanalizacji deszczowej istnieje w Górze i Czerninie. Zagrożenia tego typu zostaną wyeliminowane po skanalizowaniu całej gminy.

3.2. Odpady

Gmina Góra objęta jest zorganizowanym systemem gromadzenia i usuwania odpadów. Gospodarką odpadami na terenie gminy zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Górze, który podpisuje indywidualne umowy na wywóz odpadów z osobami prywatnymi, podmiotami gospodarczymi oraz spółdzielniami mieszkaniowymi i wspólnotami. Prowadzona jest również selektywna zbiórka odpadów (szkło i tworzywa sztuczne). Odpady komunalne wywożone są na gminne składowisko odpadów w Glince. Pojemność składowiska wynosi 83 tys. m^3 . Czasza składowiska jest uszczelniona półmetrową warstwą gliny (brak sztucznego uszczelnienia podłoża) oraz wykonany jest drenaż wraz ze studzienką odciekową. Składowisko ma uregulowany stan prawny. Jest ono zlokalizowane w sposób niekonfliktowy w stosunku do najbliższego otoczenia. Z uwagi na to, że składowisko jest prawie wypełnione, gmina planuje budowę nowego obiektu w sąsiedztwie istniejącego.

Ponieważ nie każde gospodarstwo podpisało umowę na wywóz odpadów niewielkie ilości śmieci spotyka się w wyrobiskach poeksploatacyjnych, rowach przydrożnych, na obrzeżach lasów, itp.

Komunalne osady ściekowe z oczyszczalni w Górze wywożone są na teren byłego składowiska odpadów w Czerninie w celu przeprowadzenia rekultywacji (odtworzenie warstwy próchniczej gleby).

3.3. Zanieczyszczenia obszarowe

W rolnictwie do źródeł zanieczyszczeń obszarowych należy zaliczyć środki chemiczne (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin) oraz rolnicze wykorzystanie ścieków. Rozmiar zagrożeń dla środowiska wodnego spowodowany spływami powierzchniowymi z pól zależy od fizjografii zlewni oraz sposobu ich zagospodarowania. Obszary wysoczyznowe na terenie gminy to głównie pola uprawne poddawane intensywnym zabiegom agrotechnicznym. Przy braku barier biogeochemicznych w postaci zieleni redukującej zanieczyszczenia, tereny rolne mogą stanowić zagrożenie dla środowiska wodnego.

Zagrożeniem dla stanu czystości wód są ścieki pochodzące. Odcieki z obornika migrując w głąb gruntu lub spływając powierzchniowo do rowów lub cieków zanieczyszczają środowisko wodne. Zanieczyszczenia te przedostają się do wód powierzchniowych poprzez spływy wód opadowych, systemy drenażowe, rowy melioracyjne oraz płytkie wody gruntowe mające kontakt z wodami powierzchniowymi. Do wód w głębszych zanieczyszczenia mogą przedostać się poprzez infiltrację oraz kontakt hydrauliczny z wodami powierzchniowymi. Większe gospodarstwa hodowlane funkcjonują w miejscowościach: Łagiszyn, Brzeżany, Czernina, Glinka, Ligota, Jastrzębia, Bronów, Osetno, Ślubów, Ryczeń, Witoszyce, Wierzowice Wielkie, Włódków Dolny.

Zanieczyszczeniami obszarowymi są zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pochodzące z zakładów produkcyjnych, palenisk domowych stosujących paliwa konwencjonalne (węgiel, koks), ze środków transportu i infrastruktury transportowej (parkingi, drogi).

3.4. Liniowe źródła zanieczyszczeń

Źródłem zanieczyszczeń liniowych mogą być drogi o większym natężeniu ruchu (na terenie gminy drogi nr 323 324). Z komunikacją samochodową związane są takie

zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związki azotu, węglowodory i inne, takie jak sól stosowana w czasie zimy, detergenty, itp. Zanieczyszczenia te występują w pasach przyległych do dróg powodując lokalne skażenia gruntu, a w przypadku gruntów podatnych na infiltrację, również środowiska wodnego. Zanieczyszczenia mogą spływać z powierzchni dróg do rowów i dalej do rzek.

3.5. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, hałas

Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego występujące na terenie gminy można podzielić na dwie grupy: podstawowe (SO₂, NO₂ i pył) powstające podczas spalania paliw dla celów grzewczych i zanieczyszczenia emitowane ze źródeł mobilnych. Źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są kotłownie grzewcze opalane węglem kamiennym. Do większych źródeł emisji można zaliczyć kotłownie: Cukrowni „Góra Śląska” i ZEC w Górze (Osiedle Jagiellonów) opalane węglem kamiennym. Znaczna część gospodarstw, również tych, które mają dostęp do gazu sieciowego stosuje do celów grzewczych węgiel. Miejscowości zgasyfikowane to: Osetno, Jastrzębia, Stara Góra, Rogów Górowski, Gola Górowska, Strumienna. Stosowanie paliwa stałego powoduje wprowadzanie do atmosfery znacznych ilości dwutlenku siarki, tlenku węgla oraz azotu w postaci dwutlenku azotu i innych związków. Ponadto podczas spalania paliw stałych emitowane są do atmosfery pyły. Występuje również tzw. pylenie niezorganizowane związane z transportem i składowaniem paliw oraz odpadów ze spalania (popiół, żużel). Jeśli chodzi o zanieczyszczenia podstawowe to ich emisja będzie malała w wyniku zamiany kotłowni węglowych na gazowe. Emisja ze źródeł mobilnych - dotyczy głównie terenów położonych przy drogach o większym natężeniu ruchu.

Na terenie gminy nie występują znaczące źródła emisji hałasu. W obrębie terenów zurbanizowanych głównym źródłem hałasu jest hałas komunikacyjny. Problem ten dotyczy głównie miasta Góra i pozostałych miejscowości leżących przy drogach nr 323 i 324.

3.6. Zagrożenie powodziowe

Cieki zlewni Baryczy charakteryzuje śnieżno – deszczowy ustrój zasilania z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku: zasilanie śnieżne powodujące wysokie stany wód na wiosnę i zasilanie deszczowe związane z letnim maksimum opadowym przypadającym na

koniec czerwca lub drugą połowę lipca. Najniższe stany wód, tzw. *niżówki* przypadają głównie na okres jesienny. Pojawiają się na skutek długotrwałego braku opadów atmosferycznych. Rzeki zasilane są wówczas poprzez wody podziemne. Z wysokimi stanami wód związane są wezbrania i powodzie. Powodzie, to wezbrania szczególnie intensywne o charakterze katastroficznym. Wykazują one pewien rytm powtarzalności. Ostatnia wielka powódź miała miejsce latem 1997 r. Gwałtowne opady na południu Polski spowodowały niezwykle wysoki stan wód w Odrze. Wprawdzie wody nie przerwały obwałowań na terenie byłego województwa leszczyńskiego, ale wody powodziowe dotarły do nas poprzez Świernię i Tynicę z byłego województwa wrocławskiego. Ponadto cofające się wody Baryczy, Rowu Polskiego i Śląskiego spowodowały częściowe zalanie terenów leżących w ich dolinach. Po ustąpieniu wód powodziowych zostały wyznaczone nowe granice terenów zalewowych. Oprócz znacznych strat materialnych powódź poczyniła również olbrzymie straty w środowisku przyrodniczym. Dotyczy to wszystkich jego komponentów.

Lasy – wskutek dłuższego braku dostępu powietrza do systemu korzeniowego nastąpiło obumieranie drzew, krzewów oraz drobnych roślin stanowiących runo leśne. Wody powodziowe niosące ze sobą nieczystości z zalanych szamb, wysypisk, produkty ropopochodne, itp. spowodowały zanieczyszczenie gleby leśnej.

Wody powierzchniowe i podziemne – przy znacznie zwiększonym przepływie w rzekach prawdopodobnie nie nastąpi pogorszenie jakości ich wód powierzchniowych na dłuższy okres. W Baryczy, np. po raz pierwszy od wielu lat pokazały się pstrągi, co świadczy o poprawie jej czystości. Jeśli natomiast chodzi o wody podziemne może nastąpić pogorszenie stanu ich czystości. Na terenie gminy Góra tereny zalewowe znajdują się w granicach obszaru czwartorzędowej struktury wodonośnej *Pradolina barucko – głogowska*. Jest to struktura wodonośna poziomu gruntowego bez warstwy izolacyjnej od powierzchni terenu, a więc narażona na migrację zanieczyszczeń powierzchniowych (zalegające na powierzchni wody powodziowe). Zanieczyszczenia mogą przedostawać się do warstwy wodonośnej również bezpośrednio z rzek, gdyż pozostają one w bezpośrednim kontakcie hydraulicznym z wodami podziemnymi poziomu gruntowego.

Gleby – nurt płynących wód powodziowych spowodował splukiwanie urodzajnej warstwy gleby. Ponadto zanieczyszczone wody mogły spowodować kumulację zanieczyszczeń w glebie, które mogą również pojawić się w roślinach uprawianych na tych glebach.

Klimat – płytko zalegające wody gruntowe mogą spowodować krótkotrwałą zmianę warunków klimatu lokalnego. Zwiększona wilgotność podłoża spotęguje gromadzenie się mas chłodnego powietrza, zwiększoną jego wilgotność, występowanie mgieł. Są to warunki klimatyczne dość niekorzystne dla mieszkańców tych terenów.

Fauna – należy przypuszczać, że wskutek powodzi wyginęła część zwierzyny leśnej oraz drobnych organizmów żywych występujących na tym terenie.

Powtarzające się powodzie wskazują na konieczność przeprowadzenia prac regulacyjnych na terenie zlewni Odry polegających na budowie jazów, zbiorników retencyjnych, polderów a także stałej konserwacji wałów przeciwpowodziowych i innych urządzeń melioracyjnych. Na rzece Barycz wybudowano zbiornik retencyjny *Ryczeń*. Utworzenie tego zbiornika wpływa na wyrównanie przepływów. Przy prawidłowym gospodarowaniu pojemnością zbiornika istnieje możliwość retencjonowania wód powodziowych, co przyczyni się do odczuwalnego zmniejszenia zagrożenia powodziowego doliny Baryczy poniżej zbiornika.

II. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

Na podstawie diagnozy stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz istniejącego i planowanego zainwestowania określono strukturę funkcjonalno - przestrzenną gminy Góra. Oceniono podstawowe elementy środowiska przyrodniczego, tj. geomorfologię, geologię, użytkowanie terenu, warunki wodne oraz elementy ochronne. Na tej podstawie zostały wydzielone obszary o predyspozycjach dla rozwoju różnych funkcji, dla których określono różne sposoby zagospodarowania.

1. ELEMENTY KSZTAŁTUJĄCE SYSTEM PRZYRODNICZY

Funkcja tych elementów polega na zapewnieniu prawidłowych warunków funkcjonowania przyrody na terenie gminy, a także w zasięgu powiazań gminy z otoczeniem. Do elementów kształtujących system przyrodniczy gminy zaliczono obszary leśne i inne tereny zadrzewione, zbiorniki wodne, ciągi dolinne cieków z kompleksami łąk oraz ciągi zadrzewień przydrożnych, śródpolnych i wzdłuż cieków, pełniące funkcję uzupełniających łączników ekologicznych, zbiorniki, stawy i oczka wodne wraz z charakterystyczną fauną i florą. Wymienione elementy tworzą system lokalnych powiazań zapewniający łączność z *Europejską Siecią Ekologiczną (EECONET)* poprzez *Krajową Sieć Ekologiczną*. Powiązania przyrodnicze zapobiegają dzieleniu przestrzeni na izolowane obszary, a tym samym degradacji środowiska przyrodniczego. Podstawowe zadanie powiazań przyrodniczych polega między innymi na: umożliwianiu migracji organizmów żywych sprzyjającej bogactwu gatunkowemu, roli klimatotwórczej (przewietrzanie terenu, wpływ na temperaturę i wilgotność powietrza), zwiększonej retencyjności wód, zdolności do zasilania wód gruntowych.

Główne elementy lokalnego systemu ekologicznego stanowią:

- Obszar węzłowy, za który uznano zwarte przestrzennie kompleksy leśno – łąkowe w dolinie Baryczy pełniące funkcję korytarza ekologicznego rangi międzynarodowej. Obszar ten jest objęty ochroną prawną w formie chronionego krajobrazu. Przewiduje się podniesienie jego rangi poprzez utworzenie parku krajobrazowego (poszerzenie granic istniejącego parku krajobrazowego „Dolina Baryczy”).
- Lokalny korytarz ekologiczny utworzony przez dolinę Rzęśnika (Dziczka) i górny odcinek Rowu Śląskiego. Szatę roślinną tworzą kompleksy leśne charakteryzujące się

różnorodnością siedlisk z dużym udziałem siedlisk wilgotnych, występujące w mozaice z łąkami. Obszary te spełniają kryteria umożliwiające włączenie ich do sieci obszarów chronionych „Natura 2000”.

- Lokalne łączniki ekologiczne utworzone przez liczne doliny z obudową biologiczną oraz zadrzewienia śródpolne i przydrożne.

Ogólne zasady zagospodarowania dla terenów kształtujących system przyrodniczy gminy:

- zachowanie wielkości i wartości ekologicznej elementów tworzących system przyrodniczy gminy (lasów, kompleksów łąk, wszelkiego rodzaju zieleni, cieków i zbiorników wodnych itp.),
- odtwarzanie i wzbogacanie wartości ekologicznych, które uległy degradacji (renaturalizacja cieków, zalesianie gruntów słabych i nieprzydatnych rolniczo oraz wyrobisk poeksploatacyjnych, uzupełnianie istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień, wszędzie gdzie jest to możliwe, szczególnie na terenach rozległych pól uprawnych),
- tereny tworzące system ekologiczny gminy powinny być zwarte przestrzennie i powiązane bez barier z analogicznymi terenami w systemie, dlatego też ciągi dolinne na terenie gminy powinny być uzupełnione zielenią w postaci niezbyt zwartej roślinności - drzew i krzewów (dotyczy to zwłaszcza drobnych dolinek erozyjnych rozcinających wysoczyzny morenowe,
- należy wykluczyć zabudowę w mieście Góra pomiędzy odcinakami źródłowymi Rowu Śląskiego i Rzęśnika z uwagi na zakłócenie funkcjonowania podstawowego korytarza ekologicznego gminy,
- stosowanie form architektonicznych i struktury zabudowy umożliwiających swobodny przepływ powietrza i migracji gatunków (wysokość i lokalizacja budynków uwzględniająca kierunki przewietrzania, ażurowe ogrodzenia, przepusty pod drogami),
- unikanie lokalizacji inwestycji szkodliwych dla środowiska, z wyjątkiem niezbędnych tras komunikacyjnych,
- dopuszcza się wprowadzanie obiektów związanych z obsługą rekreacji i turystyki.

2. OCENA PRZYDATNOŚCI TERENÓW DLA PRODUKCJI ROLNICZEJ

Obszary o predyspozycjach dla rozwoju funkcji rolniczej rozmieszczone są wyspowo między elementami kształtującymi środowisko biotyczne gminy. Ze względu na zróżnicowane warunki glebowe wyróżnia się tereny korzystne oraz mało korzystne dla produkcji rolniczej.

2.1. Rejony korzystne dla rozwoju produkcji rolniczej

Są to tereny leżące w obrębie wysoczyzn morenowych oraz wyższych poziomów terasowych w północno – zachodniej i wschodniej części gminy. Przeważają tu kompleksy glebowe 2, 4, 5 lokalnie 6. Są to głównie gleby brunatne właściwe, brunatne wylugowane, czarne ziemie oraz pseudobielicowe klas: od III do IV, miejscami V, Tworzą one zwarte przestrzenie kwalifikujące się do intensywnej produkcji rolniczej.

Proponuje się dla nich następujące ogólne zasady zagospodarowania:

- ochrona gruntów rolnych przed zmianą przeznaczenia na inne cele. Ochrona ta dotyczy użytków rolnych klas II - III o powierzchni powyżej 0,5 ha, użytków rolnych klasy IV o powierzchni powyżej 1 ha oraz wszystkich użytków rolnych wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego,
- kształtowanie funkcji glebochronnych i wodochronnych poprzez tworzenie stref buforowych (zadarnione pasy na granicy gruntów ornych z wodami), utrzymanie istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień wszędzie gdzie jest to możliwe, a w szczególności w pasie bezpośrednio przylegającym do koryt cieków, oczek wodnych oraz w strefach wododziałowych.
- stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska.

2.2. Rejony mało korzystne dla rozwoju produkcji rolniczej

Są to tereny obejmujące niższe poziomy terasowe. Tworzą one mozaikę pól uprawnych kompleksów glebowych 6, 7 i 9 (klas V i VI), mało przydatnych dla rozwoju intensywnej produkcji rolnej. Zaleca się pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu

z preferencjami dla rolnictwa ekologicznego. Są to rejony przydatne dla rozwoju funkcji pozarolniczych. Grunty najsłabsze (głównie kompleksu 7) proponuje się zalesiać. Na mapie kompleksowej oceny ekofizjograficznej wskazano grunty do zalesienia wg planu urządzeniowo – rolnego gminy Góra.

3. FUNKCJA REKREACYJNA

O atrakcyjności terenu dla rozwoju funkcji rekreacyjnej decyduje kontrastowość krajobrazu. Przez kontrastowość krajobrazu rozumie się kontrastowość typów użytkowania i form terenu. Zakłada się, że stopień kontrastowości między typami użytkowania zmienia się między takimi elementami jak: las, woda, pola, sady, zabudowa, itp. Rejon atrakcyjny dla rozwoju funkcji rekreacyjnej to przede wszystkim południowa część gminy. Główne walory krajobrazowe decydujące o możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnej to: lasy, malownicze doliny rzek z przyległymi łąkami, atrakcyjnymi szczególnie w okresie wiosennym, oraz zbiornik retencyjny Ryczeń.

O przydatności rekreacyjnej lasów decyduje ich typ siedliskowy oraz wiek drzewostanu.⁴ Z uwagi na przydatność lasów dla rozwoju funkcji rekreacyjnej ze względu na typ siedliskowy na terenie gminy Góra można wyróżnić trzy grupy:

Grupa I – typy siedliskowe boru świeżego (Bśw) i boru mieszanego świeżego (BMśw). Te kompleksy leśne z uwagi na ubogie gleby i małą wilgotność stwarzają optymalne warunki dla rekreacji. Są również odporne na degradację.

Grupa II – typy siedliskowe lasu świeżego (Lśw) i lasu mieszanego świeżego (LMśw). Są to kompleksy korzystne dla rekreacji ze względu na różnorodność drzewostanu liściastego i dość niski poziom wód gruntowych. Ich przydatność jest czasem ograniczona z uwagi na duży stopień zwarcia koron i związane z tym zacinienie. Są to lasy odporne na degradację.

Grupa III – to typy siedliskowe boru wilgotnego (Bw), boru mieszanego wilgotnego (BMw), lasu mieszanego wilgotnego (LMw), lasu łęgowego (Lł), lasu wilgotnego (Lw), olsu jesionowego (OLJ) i olsu (OL). Grupa ta z uwagi na dużą wilgotność powietrza, wysoki

---

⁴ Sołowiej D. Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego Człowieka. Wydawnictwo Naukowe UAM. Poznań 1992 r. s. 162-165.

poziom wód gruntowych oraz gleby torfowe i bagienne została uznana za nieprzydatną dla rekreacji. W większości są to siedliska podatne na degradację.

Czynnikiem ograniczającym wykorzystanie rekreacyjne lasów jest wiek drzewostanu i związane z tym zagęszczenie. Dla wykorzystania rekreacyjnego nadają się drzewostany w wieku powyżej 40 lat.

Wody powierzchniowe są elementem wprowadzającym zróżnicowanie środowiska przyrodniczego, co stanowi o atrakcyjności rekreacyjnej obszaru. Zasadniczy wpływ na możliwość wykorzystania rekreacyjnego wód powierzchniowych ma ich jakość (wg obowiązujących przepisów). Obecnie wymagania jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r.⁵ w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach.

Biorąc pod uwagę walory przyrodniczo – krajobrazowe na terenie gminy Góra istnieją warunki dla rozwoju rekreacji pobytowej i kwalifikowanej. Jeśli chodzi o rekreację pobytową to najkorzystniejszą formą jest jej rozwój na bazie gospodarstw agroturystycznych. Atrakcyjnością dla potencjalnych rekreantów jest możliwość łączenia pobytu z różnymi formami wypoczynku, np. wędrówki po szlakach, spacer, zbieractwo, wędkarstwo, itp.

4. OSADNICTWO

Podstawową sieć osadniczą gminy tworzy miasto Góra i 35 miejscowości sołeckich. Oceniając możliwości rozwoju przestrzennego poszczególnych jednostek osadniczych na terenie gminy przyjęto następujące założenia:

- rozwój przestrzenny będzie kontynuacją istniejącego zagospodarowania terenu,
- za obszary dogodne do zabudowy uznano powierzchnie wysoczyzn, terasy wysokie i średnie o gruntach słabych, najslabszych oraz słabych z udziałem średnich klas: IVb – VI, kompleksów 5, 6, 7 o niskiej i zróżnicowanej przydatności rolniczej,
- za obszary, na których można dopuścić zabudowę pod warunkiem zachowania równowagi ekologicznej uznano płaskie dna dolin o gruntach słabych, najslabszych oraz słabych z udziałem średnich klas: IVb – VI, kompleksów 5, 6, 7 i 9 o niskiej i zróżnicowanej przydatności rolniczej, oraz gruntach średnich klasy IVa kompleksów 4, 5, o średniej przydatności rolniczej,

---

⁵ D.U. z 2002 r. Nr 183, poz. 1530 (zał. nr 1)

- podłoże powinny stanowić piaski wodnolodowcowe, piaski i gliny zwałowe, mozaika osadów zwałowych i wodnolodowcowych, grunty antropogeniczne,
- woda gruntowa powinna zalegać poniżej 2 m p.p.t.; dopuszczalne tereny dla zabudowy to również takie, gdzie poziom wód gruntowych jest zmienny (wahania 1 – 3 m. p.p.t.),
- podobne warunki przyjęto dla rozwoju przestrzennego terenów zorganizowanej działalności gospodarczej biorąc pod uwagę niekolizyjność w stosunku do istniejącego zainwestowania terenu.

Wybierając najkorzystniejsze warunki przyrodnicze, na mapie kompleksowej oceny ekofizjograficznej dla niektórych jednostek osadniczych określono kierunki rozwoju przestrzennego. Dla pozostałych zaleca się dalszy rozwój przestrzenny w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zainwestowania.

5. LOKALIZACJA OBIEKTÓW MOGĄCYCH POGORSZYĆ STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Na terenie gminy Góra funkcjonuje składowisko odpadów komunalnych położone w obrębie wsi Glinka. Z uwagi na prawie całkowite zapełnienie planuje się jego rekultywację i budowę nowego w jego sąsiedztwie.

Lokalizacja składowiska odpadów powinna spełniać warunki określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów. (Dz.U. Nr 61, poz. 549).

Najkorzystniejsza lokalizacja planowanego nowego składowiska to teren położony na zachód od istniejącego obiektu. Obszar ten spełnia wymogi cytowanego rozporządzenia, które w § 3, ust. 1 określa grupę terenów, na których wyklucza się lokalizacje składowisk odpadów.

Teren proponowany pod składowisko odpadów to grunty klasy V i IVa (lokalizację składowisk wyklucza się tylko na gruntach klas I i II). Przewiduje się korzystniejszą niż na obszarze istniejącego obiektu budowę hydrogeologiczną (głębokość zalegania wód podziemnych zwiększa się w kierunku zachodnim). Najbliższa zabudowa znajduje się w odległości 1 km na zachód (Polanowo) oraz ponad 1 km na południe (Glinka). Teren

znajduje się po zawietrznej stronie w stosunku do ww. miejscowości - biorąc pod uwagę kierunek najczęściej występujących wiatrów (sektor południowo-zachodni i zachodni) - tym samym nie powinien stanowić uciążliwości zapachowych jak również uciążliwości powodowanych przez hałas związany z eksploatacją składowiska. Teren istniejącego składowiska jak i jego najbliższe otoczenie nie kolidują z obiektami i terenami prawnie chronionymi (dobra kultury, przyrodnicze obiekty i obszary chronione, chronione zbiorniki wód podziemnych).

Rozbudowa składowiska musi być poprzedzona badaniami geologicznymi i hydrologicznymi, a dokumentację geologiczno-inżynierską i hydrogeologiczną dołącza się do wniosku o wydanie stosownych decyzji wymaganych przepisami szczególnymi (ustawy: prawo ochrony środowiska; o zagospodarowaniu przestrzennym).

Składowisko odpadów lokalizuje się tak, aby miało naturalną barierę geologiczną, uszczelniającą podłoże i ściany boczne. Dla składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne - miąższość nie mniejsza niż 1 m. W miejscach, gdzie naturalna bariera geologiczna nie spełnia określonych wymogów stosuje się sztucznie wykonaną barierę geologiczną o minimalnej miąższości 0,5 m zapewniającą przepuszczalność nie większą niż ww. Uzupełnieniem naturalnej lub sztucznej bariery geologicznej jest izolacja syntetyczna. Przewidywany najwyższy piezometryczny poziom wód podziemnych powinien być co najmniej 1 m poniżej poziomu projektowanego wykopu dna składowiska.

Na podstawie profili otworów piezometrycznych wykonanych w rejonie istniejącego składowiska (3 piezometry) można wstępnie określić czy składowisko będzie spełniało ww. wymogi. Na omawianym terenie istnieje możliwość zapewnienia naturalnej bariery geologicznej. W podłożu występują utwory gliniaste, których miąższość wynosi średnio 8 m; utwory gliniaste należą do półprzepuszczalnych. Głębokość zalegania lustra wody (pod ww. warstwą gliny) w otworach piezometrycznych waha się od 8 do 11 m p.p.t.

Składowisko odpadów powinno być otaczone pasem zieleni złożonym z drzew i krzewów w celu ograniczenia do minimum niedogodności i zagrożeń związanych z emisją odorów i pyłów, roznoszenia odpadów przez wiatr, hałasu i ruchu drogowego, oddziaływania zwierząt, tworzenia się aerozoli oraz pożarów. Minimalna szerokość pasa zieleni wynosi 10 m. Na omawianym terenie istnieją warunki wprowadzenia pasów zieleni ze wszystkich stron. Rekultywacja istniejącego składowiska po zakończeniu jego eksploatacji (2005 r.) poprzez zalesienie stworzy dodatkową barierę izolacyjną od strony wschodniej.

6. OBSZARY, DLA KTÓRYCH USTALONO LUB PLANUJE SIĘ USTALIĆ SZCZEGÓLNE ZASADY ZAGOSPODAROWANIA

Do terenów tych zaliczono obszary i obiekty uznane za podlegające ochronie lub planowane do objęcia ochroną, tj. chronione elementy przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody, obszar zlewni Orli objęty programem działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, strefy ochronne ujęć wody, pas wzdłuż gazociągów w.c. i linii wysokiego napięcia, strefy konserwatorskie.

6.1. Przyrodnicze obszary i obiekty chronione

Ochronę przyrody reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.⁶ W niniejszym opracowaniu zostały omówione obszary chronione jak również proponowane do objęcia ochroną prawną. Ich szczegółową charakterystykę zawarto w rozdziale 1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione.

6.1.1. Pomniki przyrody

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w drodze rozporządzenia Nr 9/98 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 8 grudnia 1998 r. powołano na terenie byłego województwa leszczyńskiego pomniki przyrody. Na terenie gminy Góra znajdują się 23 pomniki przyrody. Skupione są one w następujących miejscowościach: Czernina, Czernina Górna, Czernina Dolna, Kłoda Górowska, Kruszyniec, Wierzowice Wielkie.

Ochrona pomników przyrody polega na wprowadzeniu następujących zakazów i ograniczeń:

- zakaz wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew,
- zakaz pozyskiwania pączków, kwiatów, owoców i liści z drzew,
- zakaz zanieczyszczania i niszczenia gleby w zasięgu korony i korzeni drzew,
- zakaz wzniesienia ognia w pobliżu drzew,
- zakaz wznoszenia wszelkich budowli w zasięgu korony i korzeni drzew,
- zakaz umieszczania tablic, napisów i ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną pomnika, bezpośrednio na nim i w zasięgu korony drzewa,

---

⁶ DZ.U. Nr 92, poz. 880

- ogranicza się wchodzenie na drzewa za wyjątkiem wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych – sanitarnych w przypadku bezpośredniego zagrożenia publicznego lub uzgodnionych z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Ponadto proponuje się objąć ochroną prawną w formie pomników przyrody okazałe drzewa opisane w rozdziale 1.8.7.1.

6.1.2. Obszary chronionego krajobrazu

W granicach gminy Góra znalazły się fragmenty dwóch obszarów chronionego krajobrazu. Są to: III obszar - Krzywińsko – Osiecki wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra i IV Dolina Baryczy. Zostały one powołane w drodze rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. Powołanie obszarów chronionego krajobrazu miało na celu zachowanie i ochronę obszarów o cechach środowiska zbliżonych do naturalnego oraz zapewnienie społeczeństwu niezbędnych warunków wypoczynku. Dla ochrony przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych wprowadzono pewne ograniczenia i zakazy:

- zakazuje się wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości (lokalizowanie uporządkowanych składowisk odpadów może odbywać się po dokonaniu kompleksowej oceny oddziaływania na środowisko,
- zakazuje się niszczenia gleby, wydobywania torfu i surowców mineralnych bez zgody właściwego organu,
- zakazuje się prowadzenia działalności przemysłowej, która w istotny sposób wpłynęłaby na zmianę istniejącego krajobrazu i mogłaby spowodować znaczną degradację środowiska przyrodniczego,
- zakazuje się lokalizowania bezściółkowych ferm hodowli zwierząt oraz dużych ferm ściółkowych powyżej 300 DJP,
- zakazuje się lokalizowania obiektów dla potrzeb turystyki i wypoczynku o charakterze pobytowym bez dokonania ocen ochrony środowiska przyrodniczego,
- ogranicza się lokalizacje obiektów o charakterze turystycznym i rekreacyjnym do terenów niezalesionych,
- ogranicza się stosowanie chemicznych środków ochrony roślin na rzecz szerszego upowszechniania biologicznych metod zwalczania szkodników.

Wprowadza się następujące zasady gospodarowania:

- harmonizowanie z otaczającym krajobrazem wszelkiego budownictwa,
- prowadzenie wzmożonego nadzoru w zakresie ład przestrzennego i dyscypliny budowlanej,
- projektowanie i prowadzenie prac melioracyjnych w sposób nie powodujący szkód w istniejących ekosystemach dla zachowania właściwych stosunków wodnych w glebie, a w szczególności w zbiorowiskach roślinności torfowiskowej, łąkowej i wodnej,
- pozostawienia na powierzchniach cięć zrębowych pojedynczych okazałych drzew,
- zwiększanie powierzchni leśnej i zadrzewieniowej poprzez zalesianie nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo oraz wprowadzanie różnego typu zadrzewień wszędzie tam, gdzie jest to możliwe,
- zabezpieczanie istniejących i wykonywanie w miarę możliwości nowych przegród biologicznych w celu ochrony wód jeziornych przed sływem substancji chemicznych z pól uprawnych.

Istniejący poza granicami gminy Góra, Park Krajobrazowy Dolina Baryczy planuje się powiększyć włączając w jego granice część chronionego krajobrazu.

6.1.3. Użytki ekologiczne

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody i rozporządzenia nr 8/98 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 8 grudnia 1998 r., na terenie gminy Góra za użytki ekologiczne uznano grunty zadrzewione o łącznej powierzchni 8,6 ha. Ochrona użytków ekologicznych polega na wprowadzeniu następujących zakazów i ograniczeń:

- zakaz polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i lęgów zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
- zakaz pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin,
- zakaz wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód i gleby oraz powietrza,
- zakaz zmiany stosunków wodnych,

- zakaz wydobywania torfu, niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania,
- zakaz palenia ognisk,
- zakaz prowadzenia działalności przemysłowej, rolniczej, leśnej, hodowlanej lub handlowej,
- zakaz zbioru wszystkich dziko rosnących roślin lub ich części, a w szczególności owoców i grzybów,
- zakaz ruchu pojazdów,
- zakaz umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną użytku ekologicznego, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa,
- zakaz palenia tytoniu i zakłócania ciszy,
- zakaz budowy obiektów budowlanych, linii komunikacyjnych, urządzeń lub instalacji.

Wg waloryzacji przyrodniczej gminy na jej terenie proponuje się utworzyć 26 nowych użytków ekologicznych. Zostały one scharakteryzowane w rozdziale **1.8.7.4.**

6.1.4. Europejska sieć ekologiczna NATURA 2000

Na podstawie przeprowadzonej waloryzacji przyrodniczej gminy Góra wytypowane zostały obszary kwalifikujące się do objęcia ochroną prawną jako ostoje o randze europejskiej, które zostały zgłoszone do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000. Są to:

„**Barycko – Tynickie Mokradła**” o powierzchni ca 300 ha. W skład tego obszaru wchodzi planowany rezerwat „Ryczeń” i planowane użytki ekologiczne „Nadbaryckie Mokradła” i „Tynica”.

„**Obniżenia Górowskie**” o powierzchni około 1000 ha obejmujące najbardziej zabagnione części doliny Rowu Śląskiego I Rzęśnika (Dziczka). W skład tego terenu wchodzi między innymi planowane do objęcia ochroną prawną użytki ekologiczne: „Dzika łąka”, „Sachalin”, „Żurawie pierzowisko”.

Wg Waloryzacji przyrodniczej gminy Góra ww. tereny spełniają kryteria dyrektywy Ptasiej i Siedliskowej.

6.2. Strefy ochronne ujęć wód podziemnych

Dla ujęcia wód podziemnych w Górze zostały ustanowione strefy ochrony bezpośredniej oraz teren ochrony pośredniej (dec. Urzędu Wojewódzkiego w Lesznie Nr OS-II-6210/47/93/94 z dnia 8.04.1994 r. **ważna do 31.12.2014 r.**). Ujęcie składa się z sześciu studni. Strefy ochrony bezpośredniej są ogrodzone i oznakowane, bez możliwości dostępu osób nie związanych z eksploatacją ujęcia. Powierzchnia terenu ochrony pośredniej wynosi 4,66 km². Na terenie ochrony pośredniej zakazuje się:

- lokalizowania nowych studni w utworach czwartorzędowych nie związanych z ujęciem wody,
- wykonywania dołów chłonnych i szybików w celu gromadzenia w nich odpadów i wylewania nieczystości,
- wykonywania odwodnień bez zgody właściwego organu,
- budowy nowych domów mieszkalnych,
- budowy nowych zakładów przemysłowych, a zwłaszcza zaliczanych do uciążliwych dla środowiska naturalnego,
- lokalizowania magazynów ropopochodnych i innych substancji chemicznych, stacji paliw oraz rurociągów transportu tych produktów,
- lokalizacji składowisk środków chemicznych ochrony roślin,
- lokalizacji nowych stacji paliw; dopuszcza się jedynie lokalizacje zbiorników na olej opałowy po uzyskaniu zgody odpowiedniego organu,
- lokalizowania nowych myjni samochodowych,
- lokalizacji wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych oraz przemysłowych, składowania śmieci, popiołu, gruzu, przechowywania biocydów,
- lokalizacji ferm hodowli zwierząt,
- lokalizowania cmentarzy i grzebania zwierząt oraz grzebania odpadów poubojowych,
- stosowania nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin, z wyjątkiem dopuszczonych do użytku przez służbę kwarantanny i ochrony roślin,
- budowy nowych dróg publicznych,

- przeprowadzania tranzytowych kolektorów ściekowych,
- urządzania parkingów, lokalizowania zakładów napraw i obsługi samochodów oraz dłuższego parkowania pojazdów,
- wydobywania kopalin,
- budowy urządzeń do otrzymywania i przechowywania materiałów radioaktywnych, zatapiania lub zakopywania substancji radioaktywnych,
- wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych,
- stosowania ścieków, a w szczególności gnojowicy, na rolnicze wykorzystanie,
- wykonywania urządzeń melioracyjnych i wykopów ziemnych.

Dla ujęcia wody w Czerninie zostało udzielone pozwolenie wodnoprawne na pobór wód i odprowadzanie wód popłucznych (dec. Starosty Górowskiego Nr ROŚ-II-6223/11/02 z dnia 30.08.2002 r.). Pozwolenie zostało wydane na podstawie operatu wodnoprawnego oraz dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w Czerninie. W dokumentacji proponuje się ustanowienie terenu ochrony pośrdniej, nie zostało to jednak zapisane w cytowanej decyzji.

6.3. Ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami związkami azotu ze źródeł rolniczych

Szczególną ochroną zostały objęte zlewnie Orli i Rowu Polskiego. Zgodnie z art. 47 ust.3 i 7 Prawa wodnego 10 grudnia 2003 r. zostało wydane rozporządzenie w sprawie określenia wód powierzchniowych zlewni Orli i Rowu Polskiego wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć⁷. Dla wyznaczonego terenu Dyrektor RZGW we Wrocławiu wydał rozporządzenie w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Program zawiera podstawowe kierunki i zakres działań oraz konieczne środki zaradcze, umożliwiające zmniejszenie zanieczyszczenia wód spowodowanego głównie przez azotany pochodzące z działalności rolniczej.

---

⁷ Dz.Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2004, Nr 2, poz. 38, Dz.Urz. Woj.Lubuskiego z 2003, Nr 104, poz. 3648, Dz.Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2003, Nr 206, poz 4155.

Wyznaczony obszar obejmuje 57 % gminy Góra w jej północnej i środkowej części. Działalność rolnicza spowodowała i nadal powoduje przyspieszenie przekształcania naturalnych właściwości środowiska. Rolnictwo, podobnie jak każda inna działalność gospodarcza dąży do maksymalizacji zysków. Odbywa się to często kosztem zmian w środowisku przyrodniczym. Produkcja roślinna wymaga stosowania nawożenia, w odpowiedniej ilości i o określonym składzie, stosownie do potrzeb uprawianych roślin. Dostarczone roślinom składniki są stopniowo wywożone z pól w postaci plonów i najczęściej stanowią paszę dla zwierząt. Natomiast odchody zwierzęce jako nawóz organiczny powracają na pola. Powstające straty makroelementów muszą być uzupełniane odpowiednią, stosownie do lokalnych warunków przyrodniczych ilością nawozów mineralnych. Dla obszaru chronionego (zlewni Rowu Polskiego i Orli) został określony program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (załącznik do rozporządzenia Dyrektora RZGW we Wrocławiu w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla zlewni Orli). „Program...” zawiera podstawowe kierunki i zakres działań oraz konieczne środki zaradcze, umożliwiające zmniejszenie zanieczyszczenia wód, spowodowanego głównie przez azotany pochodzące z działalności rolniczej. Ma on na celu:

- Podnoszenie poziomu świadomości (szkolenia, edukacja i kształcenie) rolników i producentów rolnych w zakresie stosowania dobrych praktyk rolniczych, gospodarowania biomasą organiczną na polu i w zagrodzie, stosowania środków chemicznych i płynnych nawozów organicznych w polowej produkcji rolnej, ze szczególnym podkreśleniem wpływu i skutków tej działalności na jakość poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, głównie wodnego.
- Poprawę rozwiązań w zakresie prawidłowego gromadzenia i stosowania nawozów organicznych, mineralnych i środków ochrony roślin z uwzględnieniem wymagań roślin uprawnych oraz zachowaniem optymalnych terminów agrotechnicznych.
- Kontrolę obiektów rolniczych pod względem zagrożenia środowiska w rejonie zagrody wiejskiej, obiektów hodowlanych, jak również terenów, na których stosowane są środki chemiczne oraz stałe i płynne nawozy organiczne,
- Stały monitoring zasobności gleb w azot i inne składniki pokarmowe, zawartości składników zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych, ze szczególnym uwzględnieniem azotanów, w wytypowanych punktach kontrolno pomiarowych na

terenie zlewni Orli.

- Wspomaganie rolników, zwłaszcza w pierwszym okresie wprowadzania „Programu...”, przez specjalistów w zakresie stosowania odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i środków zaradczych.

Celem „Programu...” jest poprawa naruszonych standardów jakości środowiska i przywracanie wymaganych przepisami prawa standardów jakości wód powierzchniowych, w szczególności wód wykorzystywanych lub mogących być wykorzystanych w przyszłości do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

6.4. Strefa ograniczonego użytkowania wzdłuż gazociągów

Dla gazociągów układanych w ziemi i nad ziemią powinny być wyznaczone, na okres eksploatacji gazociągu, strefy kontrolowane, których linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Dopuszcza się, za zgodą operatora sieci gazowej, urządzenie parkingów nad gazociągiem. Szerokość wymienionych stref obecnie reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe.⁸ Przez teren gminy Góra przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia DN 500, DN 400, DN 240 i DN 80.

6.5. Tereny zalewowe

Po powodzi w 1997 dla Baryczy zostały wyznaczone nowe granice terenów zalewowych. W granicach Rowu Śląskiego tereny są przeważnie podtapiane w czasie wiosennych wezbrań. Zalewane są tylko okoliczne łąki.

Ograniczenia i zasady zagospodarowania terenów zalewowych:

- Na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią, tj. w międzywalu rzek zabrania się między innymi: lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w

---

⁸ Dz.U.z 2001, Nr 97, poz. 1055

szczegółności ich składowania, wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych, sadzenia drzew lub krzewów, zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót i czynności, które mogłyby utrudnić ochronę przed powodzią oraz wpłynąć na pogorszenie jakości wód

- obiekty budowlane powinny być nie podpiwniczone, poziom parteru powinien znajdować się powyżej poziomu zalewu powodziowego, fundamenty i ściany obiektów należy wznosić z materiałów odpornych na zawilgocenie,
- otwory dla wprowadzenia instalacji technicznych do budynków należy zabezpieczyć przed wtargnięciem wody (zamknięcia, klapy zwrotne),
- w obiektach istniejących należy stworzyć możliwość szczelnych zamknięć otworów (okna piwniczne, drzwi) w zasięgu wód powodziowych i zabezpieczyć instalacje,
- obiekty mogące spowodować w wyniku zalania niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia ludzkiego lub w wyniku zalania stwarzać utrudnienia dla funkcjonowania mieszkańców, należy zabezpieczyć zgodnie ze stosownymi instrukcjami postępowania w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych.

Ponadto na terenach otwartych należy utrzymywać i odbudowywać powierzchnie o funkcjach korzystnych dla gospodarki wodnej: rozwijać odpowiednie dla danego terenu rolnictwo, chronić gleby, zachowywać tereny leśne i utrzymywać oraz regenerować obszary podmokłe.

6.6. Ochrona walorów kulturowych

Proponuje się uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego stref konserwatorskich A, B, E, K oznaczonych na mapie kompleksowej oceny ekofizjograficznej. W granicach tych stref należy przestrzegać zasad gospodarowania przestrzenią określonych na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Strefy ścisłej ochrony archeologicznej obejmuje ścisła ochrona bez prawa zmiany użytkowania.

PODSUMOWANIE

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla gminy Góra zostało sporządzone dla potrzeb planu zagospodarowania przestrzennego. Składa się ono z dwóch części.

Część I to kompleksowa ocena środowiska przyrodniczego gminy oraz jej otoczenia w granicach powiązań funkcjonalnych oraz identyfikacja źródeł zagrożeń. Za główne źródła zagrożeń uznano: ścieki komunalne, zanieczyszczenia obszarowe ze źródeł rolniczych, kopalnie kruszywa naturalnego oraz zagrożenie powodziowe.

Część II to określenie struktury funkcjonalno – przestrzennej.

Na terenie gminy wydzielono następujące obszary, dla których określono zasady zagospodarowania:

- Obszary wpływające na kształtowanie funkcji ekologicznej. Zaliczono do nich wszelkiego rodzaju zieleń, wody powierzchniowe oraz system powiązań w postaci węzłów i korytarzy ekologicznych (ciągi dolinne) i łączników wododziałowych.
- Obszary o predyspozycjach dla rozwoju funkcji rolniczej, rozmieszczone pomiędzy elementami kształtującymi system przyrodniczy obejmujące północno – zachodnią oraz centralną część gminy.
- Określono zasady rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych i terenów zorganizowanej działalności gospodarczej.
- Określono możliwości budowy gminnego składowiska odpadów.
- Określono walory gminy wpływające na kształtowanie funkcji rekreacyjnej (lasy, wody).
- Scharakteryzowano obszary i obiekty na terenie, których obowiązują szczególne zasady zagospodarowania (przyrodnicze obszary chronione, zlewnie chronione, sterfy ochronne ujęć wody, pas wzdłuż gazociągu w.c., tereny zalewowe) oraz obszary proponowane do objęcia ochroną (cenne fragmenty szaty roślinnej, strefy konserwatorskie).

Wymienione zagadnienia przedstawiono w formie opisowej i kartograficznej. Sporządzono również dokumentację fotograficzną. Część kartograficzna składa się z następujących załączników graficznych:

- Kompleksowa ocena ekofizjograficzna wykonana na mapie topograficznej w skali

1:10 000 (wydruk w skali 1 : 15 000).

- Tematyczne mapki poglądowe załączone do tekstu.

Wszystkie elementy (tekst, mapy, dokumentacja fotograficzna) zostały zarchiwizowane na płycie CD i załączone do niniejszego opracowania.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bilans zasobów wód podziemnych z ośrodków miejskich. Hydroconsult. Poznań 1999.
2. Bobrowicz G., Konieczny K. Waloryzacja przyrodnicza gminy Góra. Wrocław 2001.
3. Diagnoza stanu i kierunki działań w ochronie środowiska do roku 2010 – woj. leszczyńskie. Urząd Wojewódzki w Lesznie. Leszno 1996.
4. Dokumentacja geologiczna (dodatek nr 1) złoża kruszywa naturalnego „Radosław II”. Wielkopolskie Przedsiębiorstwo Geologiczne. P.W. Pro-Geo Danielewski D. 2004 r.
5. Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych systemu wodonośnego Baryczy – Rowu Polskiego. HYDROCONSULT Sp. z o.o. Poznań 1996.
6. Dokumentacje hydrogeologiczne ujęć wód podziemnych oraz operaty do pozwoleń wodnoprawnych.
7. Dolina Baryczy – Studium przyrodniczo – krajobrazowe. Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Lesznie. Leszno 1998.
8. Generalna strategia ochrony przed powodzią dorzecza górnej i środkowej Odry po wielkiej powodzi lipcowej 1997 r. Hydroprojekt Wrocław Spółka z o.o. Wrocław 1998.
9. Informacja o stanie środowiska województwa leszczyńskiego; opracowanie Wydział Ochrony Środowiska UW w Lesznie 1993 r.
10. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska. Fundacja IUCON Poland. Warszawa 1995.
11. Koncepcja programowa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Doliny Baryczy. CITEC Katowice 2001.
12. Korzeń J., Komorowska D.E., Turakiewicz J. Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu górowskiego. JBPIP Góra 2000.
13. Mapa glebowo – rolnicza w skali 1 : 100000. IUNG Puławy 1982.
14. Mapy glebowo – rolnicze w skali 1 : 5000.
15. Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony. A.S. Kleczkowski. AGH Kraków 1990.
16. Mapa przeglądowa Nadleśnictwa Góra Śląska – skala 1:20000. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu. Stan na rok 1995.
17. Mapa topograficzna gminy Góra w skali 1 : 10000.
18. Mapy hydrograficzne w skali 1: 50000; - oprac. z 1990 r. (OPGK Poznań) i 2000 r. (Główny Geodeta Kraju).
19. Obowiązujące akty prawne.
20. Ocena warunków hydrogeologicznych woj. leszczyńskiego: cz. I - Warunki hydrologiczne i cz. II - Warunki hydrogeologiczne. Przedsiębiorstwo Geologiczne Proxima Wrocław 1994 r.
21. Pazdro Z. Hydrogeologia ogólna. Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1983.
22. Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Góra na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 – 2011. Ekoprofil. Poznań 2004.
23. Plan gospodarki odpadami dla Powiatu Górowskiego. PROGEO. Wrocław 2003.
24. Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Góra. RDLP Poznań.

25. Prognozowanie skutków przyrodniczych planów zagospodarowania przestrzennego – poradnik metodyczny. IGPIK. Kraków 1998.
26. Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Góra na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 – 2011. Ekoprofil. Poznań 2004.
27. Program ochrony środowiska dla Powiatu Górowskiego. PROGEO. Wrocław 2003.
28. Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Wrocław 2002.
29. Projekt granicy rolno – leśnej gminy Góra. Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych. Wrocław 2002.
30. Raport o stanie środowiska w Województwie Dolnośląskim w roku 2003. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Wrocław 2004.
31. Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2002 r. (CD) - Urząd Statystyczny we Wrocławiu. Wrocław 2003.
32. Sołowiej Daniela. Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka. Wydawnictwo Naukowe UAM. Poznań 1992.
33. Strategia gospodarki odpadami komunalnymi Dolnego Śląska. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Wrocław 2003.
34. Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Wrocław 2000.
35. Studium techniczno – ekologiczne. Program ochrony wód zlewni Baryczy. Instytut Ochrony Środowiska. Oddział we Wrocławiu. Wrocław 2001 r.
36. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Góra. WBPP Leszno 2000.
37. Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry – Synteza. WBU Wrocław 2002.
38. Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry na obszarze województwa dolnośląskiego. WBU Wrocław 2001.
39. Surowce mineralne woj. leszczyńskiego w aspekcie ochrony złóż i środowiska naturalnego. Gmina Góra. ARCADIS EKOKONREM Sp. z o.o. Wrocław 1998.
40. Warunki meteorologiczne - statystyka wiatru i klas równowagi atmosfery - IMGW W-wa.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

fot. M. Dobroń